

**T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ERGENLERİN ŞİDDET EĞİLİMLERİ İLE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Hilal BÜYÜKTOPAÇ

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Aralık 2019
BOLU**

**T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ERGENLERİN ŞİDDET EĞİLİMLERİ İLE TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Hilal BÜYÜKTOPAÇ

**HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğretim Üyesi Makbule TOKUR KESGİN**

**Aralık 2019
BOLU**

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Hemşirelik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Ünal KARLI*

(Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı,
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Dr.Öğr. Üyesi Makbule TOKUR KESGİN**

(Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı,
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Dr.Öğr. Üyesi Nevin ÇITAK BİLGİN

(Doğum,Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı,Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Dr.Öğr.Üyesi Hacer GÜLEN SAVAŞ

(Doğum,Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği,
Anabilim Dalı,Düzce Üniversitesi)

Dr.Öğr.Üyesi Bedriye AK

(Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı,Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)

Tarih: 18/11/2019

Bu tez ile Bolu AİBÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Hilal BÜYÜKTOPAÇ 'ın Yüksek Lisans derecesini onaylamıştır.

Prof. Dr. Erol AYZAZ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

* Jüri Başkanının adı yazılmalıdır.

** Tez danışmanın adı yazılmalıdır.

*** Savunma tarihi yazılmalıdır.

**** Öğrencinin adı, soyadı yazılmalıdır.

ÖZET

ERGENLERİN ŞİDDET EĞİLİMLERİ İLE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma ergenlerin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte yapılmıştır.

Örneklem sayısı 871 lise öğrencisi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri; “Kişisel Bilgi Formu”, “Şiddet Eğilimi Ölçeği” ve “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Tanımlayıcı bulguların değerlendirilmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, min- maks, standart sapma kullanılmıştır. Şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ile yapılan karşılaştırmalarda Mann-Whitney U, Kruskal Wallis, niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Pearson ki kare, şiddet eğilimi, toplumsal cinsiyet rolleri tutumu ve yaş ilişkisini incelemek için Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin lise öğrencilerine uygunluğunu değerlendirmek için 266 öğrenciyle geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik onay, kurum izni, öğrenci ve veli onamları alınmıştır.

Öğrencilerin şiddet eğilimi düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının alt boyutları olan eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rolleri tutumu arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,001$). Öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arttıkça şiddet eğilimi düzeyleri artmaktadır. Erkek öğrencilerin geleneksel cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimi düzeylerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ergenlerin şiddet eğilimi puan ortalaması 54,0 olarak “fazla” düzeyde bulunmuştur. Ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça ergenlerin istatistiksel anlamlı olarak daha az geleneksel daha fazla eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Ergenlerin birine şiddet uygulama durumu arttıkça daha fazla geleneksel, daha az eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Gelecek nesli oluşturan ergenlerde şiddet döngüsünü kırabilmek için

ergenlere yönelik Şiddet ve toplumsal cinsiyet rolleri konularında farkındalık çalışmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Şiddet EĞilimi, Toplumsal Cinsiyet, EŞitlik

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN VIOLENCE TENDENCIES AND SOCIAL GENDER ROLES ATTITUDES OF ADOLESCENTS

The aim of this study is to examine the relationship between adolescents' violent tendencies and social gender role attitudes. This study is performed in the type of descriptive and correlational.

The sample of the study was determined consists of 871 high school students. The data of the research were collected through the “Personal Information Form”, “Violence Tendency Scale” and “Gender Roles Attitude Scale”. Number, percentage, arithmetic mean, min-max, and standard deviation were used to evaluate the descriptive results. Mann-Whitney U and Kruskal Wallis for the comparison of the violence tendency and gender roles attitude, the Pearson chi-square for the comparison of qualitative data and “Spearman Correlation Test” in the analysis of violence tendency, gender role attitude and age relationship were used. A validity & reliability study was conducted with the participation of 266 students in order to evaluate the convenience of the Gender Roles Attitude Scale to the high school students. Ethical approval, institutional permission, student and parent consent were obtained to carry out the study.

A statistically significant relationship was determined between the violence tendency of the students and the egalitarian and traditional gender roles attitudes, which are the subscales of gender roles attitudes ($p < 0.001$). As the traditional gender roles attitude increases, the level of violence tendency increases. It was determined that male students' traditional gender roles attitudes and violence tendency levels were higher compared to female students. The mean score of violent tendency of adolescents was found to be “excessive” as it is 54.0. As the education levels of the parents increase, adolescents were found to be statistically significant having less traditional and more egalitarian gender roles ($p < 0.05$). In case of higher use of violence against adolescents, more traditional and less egalitarian gender roles were determined ($p < 0.05$).

Awareness studies on violence against adolescents and gender roles are recommended in order to eliminate cycle of violence among adolescents of the next generation.

Keywords: Adolescent, Violence Tendency, Gender, Equality

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğretimim boyunca tüm enerjisini, zamanını, kıymetli bilgilerini benimle paylaşan, motivasyonum düştüğünde beni motive eden değerli hocam Makbule TOKUR KESGİN'e, her zaman yardıma ihtiyacım olduğunda yanımda hissettiğim değerli hocam Songül ÇAĞLAR'a teşekkür ederim. Ayrıca Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde yüksek lisans yapıyor olduğum için şanslı hissettiren tüm kıymetli hocalarıma teşekkür ederim.

Uygulamamı yaparken yardımlarını eksik etmeyen Bolu Anadolu Lisesi, Bolu Atatürk Anadolu Lisesi, Bolu İzzet Baysal Anadolu Lisesi, Mustafa Çizmecioglu Anadolu Lisesi, Canip Baysal Anadolu Lisesi ve Emine Mehmet Baysal Anadolu Lisesinin müdür, müdür yardımcılara ve verdikleri içten cevaplar ve sordukları anlamlı sorularla bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan, iyi ki lise öğrencileri ile bu çalışmayı yapmışım dedirten değerli öğrencilere teşekkür ederim.

Yüksek lisans serüvenimi sayesinde tamamlayabildiğim, yorulduğumu hissettiğimde yükümü azaltan, her güzel şeyi mümkün hale getirebilen kahraman Berker Erdoğan'a teşekkür ederim.

Tez sürecinde desteklerini hep hissettiğim, bu süreçte beni hep motive eden, güzel yaşam enerjileriyle yeni bakış açıları kazandığım canım meslektaşlarım Fatma ŞAHİN YANIK, Emine DUMAN, Zeynep DEMİREL'e, tez sürecimle çalışma dönemimin beni yıpratmadan koordine bir şekilde ilerlemesini sağlayan sorumlu hemşiremiz Nimet AYKAY'a bilimsel verilerle ilgili beni bilgilendiren, yol gösteren ve motive eden değerli başhekimimiz Elif Fatma ÖZKAN PEHLİVANOĞLU'na, Bolu Şehit Ziya Sarpkaya Göynük İlçe Devlet Hastanesinde çalışan canım acil ekibime ve tüm çalışanlara teşekkür ederim.

Bu süreçte beni destekleyen, motive ederek süreçten kopmamamı sağlayan ve kadın-erkek eşitliği bakış açısıyla beni büyüten canım anneannem Naciye ARSLAN, dedem Durmuş Ali ARSLAN, annem Filiz ARSLAN BÜYÜKTOPAÇ ve babam Nihat BÜYÜKTOPAÇ'a teşekkür ederim. Kocaman bir aile olduğumuzu hayatımın her döneminde bana hissettiren, bilgileri, hayat tecrübeleri ile yol gösteren, sevgilerini en derinde hissettiğim, her zor durumda kaldığımda aniden yanımda bulduğum canım teyzem Yeliz GÖKDEMİR, eniştem Sami GÖKDEMİR ve dayım Cengiz ARSLAN'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
1.GİRİŞ	1
1.1.Problemin Tanımı	1
1.2.Araştırmanın Amacı.....	3
1.3.Araştırma Soruları.....	3
2.GENEL BİLGİLER	4
2.1.Şiddetin Tanımı ve Türleri.....	4
2.2.Toplumsal Cinsiyet.	5
2.3.Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	6
2.4.Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet.....	6
2.5.Ergenlik Dönemi	7
2.6.Ergenlik Dönemi ve Şiddet.....	7
2.7.Ergenlik Dönemi ve Toplumsal Cinsiyet.....	8
2.8.Ergenlerin Şiddet Eğilimi ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişki	8
2.9.Şiddet, Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik	9
3.GEREÇ VE YÖNTEM	11
3.1.Araştırmanın Şekli	11
3.2.Araştırmanın Yeri ve Özellikleri	11
3.3.Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	11
3.3.1.Araştırmanın evreni	11
3.3.2. Araştırmanın örnekleme.....	11
3.3.3.Araştırmaya dahil edilme kriterleri	13
3.4.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13
3.5. Veri Toplama Araçları	13
3.5.1. Kişisel bilgi formu	13
3.5.2. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği.....	14
3.5.3. Şiddet eğilimi ölçeği.....	17

3.5.1.Kişisel bilgi formu	13
3.5.2.Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği.....	14
3.5.3.Şiddet eğilimi ölçeği.....	17
3.6.Veri Toplama Araçlarının Uygulanması.....	17
3.6.1.Araştırmanın ön uygulaması.....	17
3.6.2.Araştırmanın uygulanması.....	18
3.7.Verilerin Değerlendirilmesi	18
3.8.Araştırmanın Etik Yönü.....	19
4.BULGULAR	20
5.TARTIŞMA	28
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	38
7.KAYNAKLAR.....	41
8.EKLER.....	47
9.ÖZGEÇMİŞ.....	64
10.ORJİNALLİK RAPORU	65

TABLolar

Tablo		Sayfa
Tablo 3.1.	Liselerdeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre orantılı tabakalama formülüne göre örneklem sayıları	12
Tablo 3.2	Çalışmaya katılan uzmanların unvan ve uzmanlık alanlarına göre dağılımı	16
Tablo 4.1.1	Ergenlerin sosyo- demografik özelliklerinin dağılımı	22
Tablo 4.2.1	Ergenlerin şiddet ile ilgili görüş ve deneyimlerinin dağılımı	23
Tablo 4.2.2	Ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması	24
Tablo 4.3.1	Sosyo- demografik özelliklere ve şiddetle ilgili deneyimlere göre ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki karşılaştırmalar	25
Tablo 4.4.1	Öğrencilerin Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanları, Şiddet Eğilimi Ölçeği Puanları ve Yaş Arasındaki İlişki	28

KISALTMALAR

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TCRTÖ: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

ŞEÖ: Şiddet Eğilimi Ölçeği

KMO: Kaiser- Meyer- Olkin ve Bartlett Testi

1.GİRİŞ

1.1.Problemin Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti; ‘fiziksel güç ya da iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçekçil bir biçimde bir başkasında uygulanması sonucu, maruz kalan kişide ölüm, yaralanma, psikolojik zarara neden olan ya da olabilecek olan davranışlar’ olarak tanımlamıştır (1). Şiddet Önleme Birliği ise Dünya Şiddet ve Sağlık Raporunda şiddet sorununu ‘bireyin kendisine, bir başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı; psikolojik zarar, gelişim bozukluğu, yoksunluk, yaralanma ve ölüm ile sonuçlanan ya da sonuçlanma ihtimali yüksek olan fiziksel güç ya da iktidarın bilerek kullanılması’ şeklinde tanımlamıştır (2). Şiddet nedeniyle dünya çapında, her yıl 1.4 milyon insanın hayatını kaybettiğini ve ölen insan sayısından daha çok insanın; zihinsel, fiziksel, cinsel sağlık sorunları yaşadığı ve yaralandığı bildirilmiştir. Dünyada her gün 3.800’ün üzerinde insanın şiddete maruz kalarak yaşamını yitirdiği bilinmektedir (3). Önemli bir halk sağlığı, insan hakları ve insan gelişimi sorunu olarak görülen şiddetin ortadan kaldırılabilmesi için şiddet konusunda eğitimler verilerek toplumda farkındalık oluşturulması gerekmektedir (3). Bu farkındalık çalışmaları, şiddet önleme çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Şiddetin sosyal bir olgu ve öğrenilen bir davranış olması ise kimlik kazanım sürecinde yer alan ergenlerin şiddet önleme çalışmaları için önemli bir hedef kitle olduğunu göstermektedir (4).

Kişisel gelişim (kimlik kazanımı) sürecinde olan, 10-19 yaşları arasında bulunan ve riskli sağlık davranışlarının en çok görüldüğü dönem, DSÖ tarafından ergenlik dönemi olarak tanımlanmıştır (5). Ergenlik dönemi şiddetin uygulayıcısı olma ve şiddete maruz kalma açısından riskli bir dönemdir (6). Dünya çapında ergen ölümlerinin dördüncü önemli nedeni ‘ergenlerin şiddet olaylarına karışması’ olarak tespit edilmiştir (6). Hollanda’da yapılan bir çalışmada, ergenlerin suç işleme konusunda en üst düzey risk seviyelerine ulaştıkları ve şiddete maruz kalma risklerinin de yüksek olduğu ileri sürülmüştür (7). Ergenlerin şiddete maruz kalma durumları üzerine İngiltere’de yapılan bir çalışmada ise ergenlerin %73.6’sının şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir (8). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’nun 2017 yılında yayınlamış olduğu ‘İstatistiklerle Gençlik 2016’ raporunda, Türkiye

nüfusunun %16.3'ünü oluşturan ergenlerin 'dışsal yaralanma ve zehirlenme' nedeni ölüm sıklığının %50.5 olduğunu bildirmiştir (9). Bu rapor ergenlik döneminde görülen şiddetin Türkiye için de önemli bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir. 'Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri 2016' raporunda; Türkiye'de Ceza İnfaz Kurumuna hükümlü olarak giriş yapan 12-17 yaş grubu ergenlerin, %16.6'sının yaralama ve öldürme suçlarına karıştığı bildirilmiştir (10). İngiltere'de, Hollanda'da olduğu gibi Türkiye'de de ergenlik dönemindeki ölüm nedenleri arasında kişilerarası şiddet ve intihar önemli nedenlerdendir. Bu durum 'şiddet ve ergenlik dönemi' arasındaki ilişkinin incelenmesi gerektiğini ortaya koymuştur (5-8).

Genç erkeklerin şiddet eğilim düzeylerinin, genç kadınların şiddet eğilim düzeylerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (11-14). Bireylerin şiddet içeren davranışlarda bulunmasında, sahip olduğu ailenin çocuk yetiştirme tutumları, anne-baba tutumları, ebeveynlerin birbirlerine davranışları gibi birçok nedenin etkili olduğu bilinmektedir (15). Bu nedenle ergenlerin şiddet ile ilişkisi incelenirken toplumsallaşma sürecinde bireyi oluşturan sosyal roller, toplumsal etkenler, bireysel gelişim gibi birçok faktörün incelenmesi gerekmektedir (16).

Ergenler kimlik kazanma sürecinde çevrelerinde bulunan kişilerden, ailelerinden, akrabalarından ve arkadaşlarından büyük ölçüde etkilenip bu kişilerin düşünce ve değerlerini özümlediklerinden, toplumsal cinsiyet rollerinin de şiddet eğilimlerine etkisini göz önüne almak gerekmektedir (17,18). Bu etkiyi analiz edebilmek için öncelikle toplumsal cinsiyet rolleri kavramının tanımını bilmek ve anlamak gerekmektedir. Bireylerin biyolojik, genetik ve fizyolojik olarak farklılıkları kadın ve erkek cinsiyetlerini oluştururken; toplumsal cinsiyet rolleri kavramı, toplumun bireylerin cinsiyetlerine özgü belirlediği rolleri ifade etmektedir (19). Özet olarak toplumsal cinsiyet rolleri kavramı, bireylerin doğumlarından itibaren cinsiyetlerine göre ne yapıp ne yapmaması, hangi alanlarda bulunması, hangi davranışları sergilemesi gerektiğine kadar detaylı normları oluşturan bir kavramdır. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kadından beklenen en önemli rol 'annelik ve ev işleri' iken erkekten beklenen en önemli rol ise 'ev geçimini sağlama, kamusal alanda aktif olma' rolü olduğu görülmektedir. Her iki cinsiyet için de belirlenen bu roller aslında bireyler üzerinde baskı oluşturduğu için

anksiyete ve kaygı düzeylerinde artışa neden olarak bireylerin sağlıklarını ve aile ilişkilerini kötü etkilemesi sonucunda çok boyutlu olan şiddet kavramını ortaya çıkarmaktadır. (20,21).

Bireylerin ergenlik dönemlerindeki kimlik oluşturma sürecinde çevrelerinde yaşadığı ya da şahit olduğu bu toplumsal cinsiyet rollerini özümsemeleri, şiddetin döngü sürecine dönüşme riski açısından çok önemlidir. Halk sağlığı hemşirelerinin temel hedeflerinden olan toplumun tam bir iyilik halinde olabilmesi için toplumun geleceğini oluşturan ergenler önemli bir hedef kitleyi oluşturmaktadır. Ergenlik döneminde şiddet farkındalığının sağlanabilmesi, toplumsal cinsiyet rollerinde eşitliğin oluşturulabilmesi için öncelikle ergenlerdeki mevcut durumun araştırılması gerekmektedir. Bu araştırma sonuçları ergenlerin şiddet eğilimleri, toplumsal cinsiyet rolleri tutumları hakkında alanyazına bilimsel katkı sağlayacaktır. Halk sağlığı, okul sağlığı hemşireleri, toplum sağlığı merkezinde hizmet veren sağlık personelleri, şiddet farkındalığı ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında eğitim hazırlarken bu araştırmanın sonuçlarından yararlanabileceklerdir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ergenlerin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır.

1.3.Araştırma Soruları

1. Ergenlerin şiddet ile ilgili görüş ve deneyimleri nelerdir?
2. Ergenlerin sosyo-demografik özellikleri ile şiddet eğilim düzeyleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
3. Ergenlerin sosyo-demografik özellikleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ilişki var mıdır?
4. Ergenlerin şiddet eğilimleri ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ilişki var mıdır?
5. Ergenlerin şiddet eğilimleri ile şiddet ile ilgili deneyimleri arasında ilişki var mıdır?
6. Ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında ilişki var mıdır?

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Şiddetin Tanımı ve Türleri

Şiddet kavramı insanlığın varoluşundan bu yana varlığını koruyan bir kavramdır. Şiddet kavramıyla ilgili olarak fiziksel, duygusal-psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik, dijital, flört şiddeti ve ısrarlı takip gibi birçok türüyle karşılaşılmaktadır (22). Daha geniş kapsamlı olan bir başka şiddet tanımı ise DSÖ tarafından; “bireylerin amaçlı olarak kendisine, bir başkasına, belirli bir topluluğa karşı fiziksel ve psikolojik zarara, ölüme, yoksunluğa, gelişim problemlerine neden olacak bir biçimde gerçekten ya da tehdit edici biçimde kullanılmasıdır” şeklinde yapmıştır (1).

Ünsal (1996), “insan veya insanların bedenlerine karşı dışarıdan uygulanan acı verici edimimleri” fiziksel şiddet olarak tanımlanmıştır. Bu şiddet türünde insanların özgürlüklerine, sağlıklarına, edindikleri mallara ve bedensel bütünlüklerine karşı bir tehdit mevcuttur. Yaralamalar, tecavüzler, tacizler farklı bir bireye uygulanan şiddet türünü somutlaştırırken, öz kıyım girişimleri ise bireylerin kendilerine yönelik fiziksel şiddet türünü somutlaştırmaktadır (23). Geniş anlamda şiddet, insanların fiziksel ve ruhsal etkilerinin somut olarak görülemediği fakat insanların bireysel olarak hissettiği çeşitli baskıları ifade etmektedir. Ekonomik şiddet, işsizlik, sözel şiddet türleri de bu şiddeti somutlaştıran örnekleri oluşturmaktadır (23,24). Şiddet kendi içinde birçok türe ayrılrsa da en temel sınıflaması, bireyin kendisine, bir başkasına ve kolektif olarak yapılmaktadır.

- Bireyin kendisine yönelik uyguladığı şiddet; öz kıyım davranışı ve kendine zarar vermek olarak ikiye ayrılmaktadır. Bireyin öz kıyımaya yeltenmesi, kendini yaralaması, öz kıyım düşünceleri ve ihmaller bireyin kendisine yönelik uyguladığı şiddeti somutlaştıran örneklerdendir (23-26).
- Kişiler arası şiddet; fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik, sözel, dijital gibi birçok şiddet türünü içeren bir yapıdadır. Şiddeti uygulayan kitleler aile içi, akran ya da yabancı kaynaklı olabilmektedir (23).
- Kolektif şiddet; çetelerce organize olarak yapılan tüm nefret suçları, terörist saldırıları şeklinde yapılan şiddet türlerini ifade etmek için kullanılmaktadır (23).

2.2.Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet; insanları kadın ve erkek olarak sınıflandırmak için kullanılan kriterlerden birincisidir. Bireylerin kadın veya erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikler olarak da tanımlanabilir (27).

Kadın ve erkeğin her toplumda, her zaman diliminde toplum tarafından üzerine yüklendiği rol ve sorumluluklar vardır. Toplumsal cinsiyet, toplum tarafından belirlenen bu rol ve sorumlulukları ifade etmektedir (28). Bir bebeğin doğduktan sonraki süreçte, cinsiyetine göre ne yapıp ne yapmamasını içeren kuralların, toplum tarafından şekillendiği kavram olarak açıklanabilmektedir. Bir kız çocuğuna hediye olarak pembe renkli kıyafetler düşünülürken, oğlan çocuğu için mavi renkli kıyafetler düşünülmektedir (28). Çünkü birçok toplumda bu olgu kabul edilmiş ve süregelen bir şekilde günümüze kadar gelmiştir. Bireylerin giyinme biçimlerinde, davranışlarında, yürüme şekillerinde, iş tercihlerinde toplumsal cinsiyetin etkileri açık bir şekilde görülmektedir (29). Alanyazın incelendiğinde toplumun kadına uygun gördüğü en önemli rol ve sorumluluk anne olmasıdır. Bir kadın anne olamazsa toplumun ona verdiği en büyük sorumluluğu yerine getirmemiş olmaktadır. Toplumun erkek için belirlediği en büyük rol ve sorumluluk ise ev geçimini sağlamaktır. Eğer erkek ev geçimini sağlayamazsa bu sorumluluğu yerine getirmemiş sayılmaktadır (30,31). Her iki cinsiyet için de belirlenen bu roller aslında bireylerde baskı oluşturduğu için anksiyete ve kaygı düzeylerinde artışa neden olmakta ve bireylerin sağlıklarını kötü etkilemektedir. Kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki bu rol ve sorumluluk farklılıkları, cinsiyetler arasında saygınlık, güç, zenginlik gibi kavramlarda büyük bir uçurum yaratmıştır (27-29,32). Bu durum yoksulluğun feminizasyonu kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu kavram kısaca; dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan kadınların üçte ikisinin aktif iş hayatında olmalarına rağmen yeryüzü mal varlığının yüzde birine ve dünya gelirinin ise sadece onda birine sahip olmalarıyla açıklanabilmektedir (32). Toplumsal cinsiyet kavramının, erkekleri güç ve otorite sahibi olarak görmesi erkeklerin duygularını baskılamasına neden olup psikolojik olarak çıkmaza girmesine neden olmaktadır (33). Son 13 yıldaki intihar vakalarını inceleyen bir çalışmada, erkeklerin kadınlara göre iki kat daha fazla intihar ettiği sonucuna ulaşılmıştır (34). Toplumsal cinsiyet

kavramı, kadın ve erkeklere uygun gördüğü farklı rol ve sorumluluklarla her iki cinsiyetin de sağlık ve yaşam kalitelerini olumsuz etkilemektedir.

2.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumun kadın ve erkek bireyler için uygun gördüğü rol ve sorumlulukların aksine; kadın ve erkeğin cinsiyetlerinden bağımsız olarak her alanda eşit olarak katılımlarını temel alan ve eşit haklara sahip olduklarını, eşit değerde olduklarını bu yüzden eşit bir şekilde muamele görmelerini gerektiğini savunan bir kavramdır. (39,40). Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde; istisnasız her insanın temel insan haklarından olan, sağlık hizmeti alma, eğitim alma ve çalışma hayatına katılma haklarına, cinsiyet farkı gözetmeksizin sahip olduğu ifade edilmiştir (35). Bu eşitliğin uygulanabilmesi için; pozitif ayrımcılık, eşitlik ve yasal düzenlemeler olarak adlandırılan üç temel kavramın iyi anlaşılması ve uygulanması gerekmektedir. Bunlardan birincisi kadın ve erkeğe cinsiyetinden bağımsız olarak eşit davranılmasıdır. İkinci kavram olan pozitif ayrımcılık, var olan eşitsizliği gidermek amacıyla dezavantajlı olan grupların lehine oluşturulan politika ve uygulamalarının tümü olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü kavram ise politikalarda kadın erkek eşitliğinin benimsenip her iki cinsiyetin de eşit olarak yer almasını temel alan bir kavramdır (36,37).

Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10’uncu maddesinde “Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar” şeklinde belirtilmiştir (38).

2.4. Toplumsal Cinsiyette Hakkaniyet

Türk Dil Kurumu hakkaniyet kelimesini, ‘hak ve adalete uygunluk, doğruluk, nasfet’ olarak tanımlamıştır (39). Toplumsal cinsiyette hakkaniyet kavramı ise kadınlar ve erkekler arasındaki sorumluluk, kazanç gibi dağılımların adaletli bir

şekilde paylaştırılması olarak ifade edilir. Kadınlar ve erkeklerin farklı gereksinimleri ve güçleri olduğu kabul edilip bu durumların belirlenmesini ve eşitsizliğe yol açacak görevlerin adaletli olarak kadın ve erkeğe paylaştırılmasını benimser (31).

2.5.Ergenlik Dönemi

Çocukluktan yetişkin hayatına geçiş sürecini ifade eden ergenlik döneminde bireyler, fiziksel, cinsel ve psikososyal gibi birçok konuda olgunlaşarak kendi kimliklerini oluşturmaktadır (40). Ergenlik dönemini DSÖ, “10-19 yaşları arasında yer alan, kişisel gelişim sürecinde bulunan ve riskli sağlık davranışlarının en çok görüldüğü dönem” olarak tanımlamaktadır (5). Ergenlerin yetişkinlere göre risk alguları çok daha yüksek olduğu görülmektedir (41). Sigara bağımlılığı, alkol tüketimi, madde kullanımı, intihar eğilimi ve şiddet davranışları gibi riskli sağlık davranışları edinme açısından ergenlik dönemi en riskli dönemdir (42). Ergenlik döneminde edinilen bu bağımlılık ve davranışların etkileri yetişkinlik döneminde de devam edebilmektedir (43). Dünya nüfusunun beşte birini oluşturan ergenlerin sağlıklı olmaları sağlıklı toplumun temelini oluşturmaktadır (44).

2.6.Ergenlik Dönemi ve Şiddet

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından, 2014 yılında yapılan ‘Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’ sonuçlarına göre; Türkiye’de yaşamakta olan kadınların %35,5’i yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri ya da birlikte yaşadıkları kişiler tarafından fiziksel şiddet görmektedir (45). Bir başka araştırmaya göre kadınların %75’inin şiddete maruz kalırken çocuklarının da bu duruma şahit olduğu bilinmektedir (46). Ruhsal anlamda bireylerde geçici ya da kalıcı etkiler bırakan şiddet, şahit olma oranı arttıkça kendini tekrar doğurmaktadır (47). Kimlik oluşturma döneminde bulunan ergenler çevrelerinde olan bireylerin davranışlarını örnek alarak bu davranışları devam ettirebilmektedir (17,18). Bu nedenle ergenlik döneminde bulunan gençler şiddet döngüsünün kırılması açısından önemli bir hedef kitledir.

Riskli sağlık davranışları en çok ergenlik döneminde görülmektedir (41, 42). Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma komisyonunun yaptığı bir araştırmaya göre;

ergenlerin %19'unun son üç ay içerisinde şiddetle karşılaştığı, %29'unun ise şiddete başvurduğu bilinmektedir (48). En çok öz kıyımı gerçekleştiren yaş grup Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre %34,3 oranıyla 15-29 yaş grubu arasında yer almaktadır. Genç yaş grubu öz kıyım ve şiddet için büyük bir risk faktörüdür (25,26).

2.7.Ergenlik Dönemi ve Toplumsal Cinsiyet

İnsanın yaşam boyu deneyimlediği gelişim dönemleri içinde ergenlik dönemi, toplumsal etkilerin birey için en önemli olduğu dönemdir (40). Ergenler kendi kimliklerini oluştururken, yaşadığı toplumdaki normları, davranış biçimlerini kabullenmekte ve toplum tarafından kabul görme çabasına girmektedir (49). Bu nedenle ergenler, çevresinde bulunan kişilerin davranışlarını özümsemektedir (50,51). Ergenler, yaşadığı toplumun normlarını kabul edip davranışlarına uyguladıkları için toplumsal cinsiyet kavramı büyük önem taşımaktadır. Ergenlerin toplumsal cinsiyet kavramını öğrenmeleri toplum için sorun teşkil eden eşitsizlik kavramını ortadan kaldırmaları açısından önem arz etmektedir.

2.8.Ergenlerin Şiddet Eğilimi ve Toplumsal Cinsiyet Rollerindeki İlişki

Ergenler, şiddete maruz kalma ve şiddet uygulayıcısı olma yönünden çok riskli bir gruptur (6). Yaşadığı toplumun normlarını kabul edip uygulama eğilimi yüksek bir grup olan ergenler için toplum normları büyük önem taşımaktadır (50). Bu nedenle ergenlerin davranışları, ebeveynlerinin, akrabalarının, akranlarının kısaca yaşadığı toplumun değer yargılarına göre gelişmekte ve bu davranışların birçoğu yetişkinlik döneminde de devam edebilmektedir (43). Bu noktada ergenlerin, şiddet döngüsünün oluşmasına neden olan 'daha güçsüz olanı ezme, geleneksel olarak kabullenilmiş terbiye etme amaçlı karşıdaki kişiye şiddet uygulayabilme' gibi düşünce ve davranışları besleyen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin farkında olmaları bu döngüyü yıkmak için güçlü bir adım olmaktadır (52).

Bireylerin fiziksel ve ruhsal yönden tam bir iyilik halinde olmalarını sağlamanın halk sağlığı ve okul sağlığı hemşirelerinin asli görevlerinden biri olmasının yanında yine bir halk sağlığı sorunu olan şiddeti engellemek de okul sağlığı ve halk sağlığı hemşirelerinin sorumluluk alanları içine girmektedir. (53). Bu

nedenle birçok ülkede ergenler için düzenlenen eğitim programlarına sadece eğitimciler ve psikologlar değil aynı zamanda sağlıkçılar da dahil olmaktadır (54). Şiddet önleme çalışmalarının temelini şiddet farkındalığı, öfke kontrolü gibi eğitimler oluşturmaktadır. Halk sağlığı hemşirelerinin bu eğitimleri yaygınlaştırarak risk grubu olan ergenlere ulaşmaları gerekmektedir (55).

2.9.Şiddet, Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik

Bireylerin fiziksel ve ruhsal yönden tam bir iyilik halinde olmalarını sağlamanın halk sağlığı ve okul sağlığı hemşirelerinin asli görevlerinden biri olmasının yanında yine bir halk sağlığı sorunu olan şiddeti engellemek de okul sağlığı ve halk sağlığı hemşirelerinin sorumluluk alanları içine girmektedir (53). Bu nedenle birçok ülkede ergenler için düzenlenen eğitim programlarına sadece eğitimciler ve psikologlar değil aynı zamanda sağlıkçılar da dâhil olmaktadır (54). Şiddet önleme çalışmalarının temelini şiddet farkındalığı, öfke kontrolü gibi eğitimler oluşturmaktadır. Halk sağlığı hemşirelerinin bu eğitimleri yaygınlaştırarak risk grubu olan ergenlere ulaşmaları gerekmektedir (55).

Hemşireler sağlığı korumak, geliştirmek ve sağlıkta eşitsizliklerin azaltılması ve toplumsal cinsiyetle ilgili eşitsizliklerin önlenmesinde anahtar bir roledirler. Halk Sağlığı hemşirelerinin okullarda şiddetin ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin önlenmesinde pek çok rolü vardır. Klinisyen, eğitimci, avukat, yönetici, işbirlikçi, vaka yöneticisi, araştırmacı, liderlik gibi gün geçtikçe genişleyen rollerini gerçekleştirmek için okul toplumu halk sağlığı hemşiresi için önemli bir hizmet alanıdır (56).

Okul hemşireleri okul sağlığı ve güvenliği konularında çalışarak okullarda sağlıklı çevrenin oluşmasını sağlayacak bir liderdir. Okulda ortaya çıkabilecek şiddet durumlarının önlenmesi, zorbalara yönelik okul güvenliği planlarının oluşturulmasında liderlik rolünü kullanır. Okul hemşireleri şiddet eylemleri konusunda sıfır toleranstan ödün vermeden, okul içinde ve okul sonrası etkinliklerde, okul otobüslerinde öğrencilerin şiddetle ilgili davranışlarını gözlemelidir. Öğrencileri dinlemek için vakit ayırmalıdır. Öğrencilerin akademik başarısı, duyu durumu değişiklikleri, öfke yönetim becerisi, sosyal uyumundaki değişiklikleri okul

hemşiresinin yakından izlemesi gereklidir. (57). Hemşireler ergenlik dönemindeki sağlık etkilenimlerinin toplumsal cinsiyet tutumlarıyla ilgili olabileceğini ve bunun şiddetle ilişkisini göz ardı etmeden çalışmalıdırlar (58).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Şekli

Araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı tipte planlanmıştır.

3.2.Araştırmanın Yeri ve Özellikleri

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim döneminde Bolu il merkezinde yer alan, T.C. Bolu Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, mesleki ve dini eğitim vermeyen ve özel olmayan Anadolu Liseleri oluşturmuştur. Anadolu liseleri öğrenci alımı, eğitim müfredatı gibi konularda benzerlik gösterdiğinden çalışmanın evreni olarak seçilmiştir. Bolu il merkezinde bu kriterlere uygun olan altı Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Liselerin eğitim yılı dört yıl olup ve sınıf kademeleri 9, 10, 11, 12. sınıf şeklindedir.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

3.3.1. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini T.C. Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı, Bolu il merkezinde yer alan altı Anadolu Lisesi oluşturmuştur. Bu liseler sırasıyla; Bolu Anadolu Lisesi, Bolu Atatürk Anadolu Lisesi, İzzet Baysal Anadolu Lisesi, Emine Mehmet Baysal Anadolu Lisesi, Mustafa Çizmecioğlu Anadolu Lisesi ve Canip Baysal Anadolu Lisesi'dir. Bu liselerde eğitim görmekte olan toplam öğrenci sayısı 3987'dir.

3.3.2.Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi belirlemek için Dünya Sağlık Örgütü' nün hazırlamış olduğu örneklem büyüklüğü belirleme tablosu kullanılmıştır (59) Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre yaş gruplarına göre fiziksel ve cinsel şiddet yaygınlığı 15-25 yaş grubunda % 28,1'dir (60). Buna göre anlamlılık düzeyi %5, güç %99, olayın görülüş sıklığı 0,04, fiziksel veya cinsel şiddet yaygınlığı % 30 kabul edilerek örneklem büyüklüğü 871 olarak bulunmuştur.

Hesaplamalar sonucunda 871 öğrenciye ulaşabilmek için ise olasılıklı örnekleme yöntemlerinden olan orantılı tabakalı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır.

Orantılı tabakalama yöntemi kullanılarak liselerden seçilecek öğrenci sayıları hesaplamaları

1.Aşama: Araştırmada altı farklı lise olduğu için öncelikle liseler 6 farklı tabaka olarak değerlendirilmiş ve orantılı tabakalama formülüyle liselerden kaç öğrencinin örnekleme seçileceği belirlenmiştir. Sınıflardan alınması gereken öğrenci sayısını belirlemek için de aynı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1: Liselerdeki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre orantılı tabakalama formülüne göre örneklem sayıları

TABAKA NO	TABAKA ADI	ÖĞRENCİ SAYISI	TABAKALI RASTGELE ÖRNEKLEME YÖNTEMİNE GÖRE SEÇİLEN ÖĞRENCİ SAYISI	SINIFLARA GÖRE DAĞILIM*
1	BOLU ANADOLU LİSESİ	714	$714/3987=0,179$ $0,179 \times 871$ =156	9.SINIF: 33 10.SINIF: 35 11.SINIF: 45 12.SINIF: 43
2	BOLU ATATÜRK ANADOLU LİSESİ	632	$632/3987=0,159$ $0,159 \times 871$ =138	9.SINIF: 32 10.SINIF: 32 11.SINIF: 38 12.SINIF: 36
3	İZZET BAYSAL ANADOLU LİSESİ	787	$787/3987=0,197$ $0,197 \times 871$ =172	9.SINIF: 37 10.SINIF: 36 11.SINIF: 48 12.SINIF: 45
4	EMİNE MEHMET BAYSAL ANADOLU LİSESİ	578	$578/3987=0,145$ $0,145 \times 871$ =126	9.SINIF: 36 10.SINIF: 34 11.SINIF: 28 12.SINIF: 28
5	MUSTAFA ÇİZMECİOĞLU ANADOLU LİSESİ	644	$644/3987=0,162$ $0,162 \times 871$ =141	9.SINIF: 33 10.SINIF: 34 11.SINIF: 39 12.SINIF: 35
6	CANİP BAYSAL ANADOLU LİSESİ	632	$632/3987=0,158$ $0,158 \times 871$ =138	9.SINIF: 32 10.SINIF: 33 11.SINIF: 38 12.SINIF: 35

*Sınıflara göre dağılımda da tabaka ağırlığı hesaplanmış ve her sınıfa düşen öğrenci sayısı belirlenmiştir. Tablo sadeliği açısından sadece hesaplamaların sonucu gösterilmiştir.

2.Aşama: Hangi öğrencinin örnekleme seçileceğini belirlemek için basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Her bir sınıf düzeyi için sınıf listesi oluşturulmuş ve basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçim yapılmıştır. Araştırma uygulamasına gidilmeden önce olası bir yanlışlık veya eksik veri girilmesi durumunda sayısal yeterliliği sağlayabilmek amacıyla her bir şube için 10 tane fazladan anket çoğaltılıp uygulanmıştır. Bu nedenle toplam uygulanan anket sayısı 1100'dür. Eksik ve hatalı doldurulan 261 anket araştırma dışı bırakılmıştır. Böylece çalışma 839 (%96,3) kişiyle tamamlanmıştır.

3.3.3.Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

Örnekleme dâhil edilecek kişilerin araştırmaya katılmaya gönüllü olması ve Türkçe iletişim sorunu yaşamaması araştırmaya katılmak için yeterli kriter olarak belirlenmiştir.

3.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sonuçları altı Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin verdiği cevaplarla sınırlıdır.

3.5.Veri Toplama Araçları

3.5.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından alanyazın taranarak lise öğrencilerine yönelik hazırlanan ve içinde 14 sorunun yer aldığı formdur. (11,61-65). Kişisel bilgi formunda, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve şiddet ile ilgili algı ve yaşamışlıklarını sorgulayan sorular yer almaktadır (Ek.1).

Kişisel bilgi formunun geçerlik ve güvenilirliği

Araştırmanın kapsam geçerliliği için 5 alan uzmanından (2 Halk sağlığı hemşireliği, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, sosyoloji) görüş alınmıştır. Uzman görüşü sonucu kapsam geçerliliği skoru 0,92 olarak belirlenmiştir. Literatürde 0,80'nin üzerindeki skorun kapsam geçerliliği için yeterli olduğu belirtilmektedir (66).

Araştırmacı tarafından alanyazın taranarak geliştirilen kişisel bilgi formu, anlaşılabilirlik ve ne kadar sürede tamamlandığını analiz etme açısından Bolu Anadolu Lisesi'nde eğitim almakta olan 20 öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda söz konusu olan 14 sorudan anlaşılmayan soru ve kavram olmadığı için herhangi bir soru çıkarılmamış ve değiştirilmemiştir. Ön uygulamaya katılan 20 öğrenci araştırmanın dışında tutulmuştur.

3.5.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından 2011 yılında, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ) geliştirilmiştir (Ek.2). Ölçekteki 38 soru beşli Likert tiptedir (1-5 puan arasında puanlanmaktadır) ve "kesinlikle katılmıyorum" dan "tamamen katılıyorum" a değişen ifadeler kullanılmaktadır (28). Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190 iken en düşük puan 38'dir. Ölçekteki sorulara alınan cevaplar doğrultusunda alınan yüksek değer ölçeği yanıtlayan bireylerin eşitlikçi tutuma sahip oldukları, alınan düşük değer ise geleneksel tutuma sahip olduklarını belirtmektedir. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki alt boyutlar aşağıda yer almaktadır;

- Eşitlikçi cinsiyet rolü; 4, 8, 12, 13, 18, 20, 22, 27 no'lu sorular
- Kadın cinsiyet rolü; 1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37 no'lu sorular
- Evlilikte cinsiyet rolü; 2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36 no'lu sorular
- Geleneksel cinsiyet rolü; 3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32 no'lu sorular
- Erkek cinsiyet rolü; 28, 30, 33, 34, 35, 38 no'lu sorular.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliği; Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından üniversite öğrencilerine yapılmış olup cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur (28). Ölçek üniversite öğrencileri için geliştirilmiş olduğundan lise öğrencileri için tekrar geçerlik ve güvenilirlik çalışılmıştır.

Bu araştırmanın kapsam geçerliliği için; 18 uzmanın görüşüne başvurulmuştur (Tablo 3.2). Lawshe tekniğine göre en az 5 en fazla ise 40 uzman görüşüne ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (67). Uzman görüşüne, ölçekteki her bir maddenin (38 madde bulunmaktadır) kapsam geçerliği değerlendirilmesi istenerek başvurulmuştur.

Bu değerlendirmede, her bir ölçek maddesini ‘1:Uygun değil- anketten çıkarılması gerekli, 2: Biraz uygun-maddenin/ifadenin düzeltilmesi gerekli, 3: Oldukça uygun - uygun ancak ufak değişiklik gerekli, 4: Son derece uygun -aynı Şekilde kalabilir’ seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Hazırlanan kapsam geçerliği değerlendirmesinde her bir maddenin altına nerilen Őeklinin yazılacağı kısım da eklenmiştir. Uzmanlardan gelen puan ve öneriler doğrultusunda kadın cinsiyet rolleri, erkek cinsiyet rolleri ve evlilikte cinsiyet rolleri alt boyutlarının ergenlere uygun olmaması nedeniyle çıkarılmıştır. Üç alt boyut çıkarıldıktan sonra lme aracı tekrar düzenlenerek uzmanlara yeniden görüş sunulmuştur. Uzmanlardan gelen öneriler sonrasında 3,7,12 ve 18. sorular çıkarılmıştır. Tüm bu çalışmalar sonunda kapsam geçerliliği değerlendirmesi sonucu 0,94 olarak hesaplanmıştır. Literatüre göre uzman değerlendirmeleri sonucu elde edilen puanların 0,80 ve üzerinde olması ölçeğin kapsam geçerliliği olduğunu göstermektedir (66). Yukarıda belirtilen alt boyutlar çıkarıldıktan sonra geriye kalan 14 madde uygulamanın yapılacağı okullara benzer özellikte olan bir lisede toplam 57 öğrenciye n uygulama yapılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda TCRTÖ’nin iki alt boyutu olan eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rolü alt boyutlarının yer aldığı 11 madde araştırmada kullanılmıştır (Ek.3).

Tablo.3.2. Çalışmaya katılan uzmanların unvan ve uzmanlık alanlarına göre dağılımı

Uzmanlık Alanı	Unvan			Toplam
	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi	
Halk Sağlığı Hemşireliği	2	3	5	10
Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	-	4	1	5

Tablo.3.2. (devam) Çalışmaya katılan uzmanların unvan ve uzmanlık alanlarına göre dağılımı

Uzmanlık Alanı	Unvan			Toplam
	Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi	
Çocuk Gelişimi	1	1	-	2
Sosyoloji	-	-	1	1
Toplam	3	8	7	18

Ölçeğin yapı geçerliliği değerlendirilirken; keşfedici/açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizine uygunluğunu belirlemek için verilerin Kaiser- Meyer-Olkin ve Bartlett (KMO) teslerine bakılmıştır. $KMO= 0,816$, $X^2= 743,316$ ve $p=0,0001$ bulunmuştur. KMO test sonucunun 0,90 ile 0,80 arasında olması ölçeğin uygun düzeyde olduğunu göstermektedir (66). Açıklayıcı faktör analizi bu nedenle uygulanabilmiştir. Ölçeğin faktör analizi sonucunda 2 alt boyuta uygun dağılım gösterdiği yani örneklem sayısının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ön uygulama sonrasında Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği'nin güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Örnekleme Bolu ili merkezinde yer alan Bolu Anadolu Lisesi'nin öğrencileri oluşturmuştur. Literatürde yer alan bir kaynakta, ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik analizi için önerilen örneklem sayısı, ölçeğin her bir maddesi için 5-10 birey alınması önerilmekteyken (66), bir başka kaynakta ise ölçeğin her bir maddesi için 20 birey alınması önerilmektedir (68). Bu çalışmada ölçeğin her bir maddesi için 20 birey alınmasına karar verilmiştir. Böylece $11 \times 20 = 220$ örneklem sayısı olması gerektiği hesaplanmıştır. Uygulama 266 öğrenciyle tamamlanmıştır. Bu uygulama sonucunda cronbach alpha değeri 0,783 bulunmuştur.

Zeyneloğlu ve Terzioğlu'nun üniversite öğrencileri için geliştirdikleri "Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin" iki alt boyutu olan eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rollerinin geçerlik ve güvenilirliği çalışması lise öğrencileri ile yapılmıştır. Ölçeği geliştiren yazarlardan biri olan Zeyneloğlu bilgilendirilip izni alınarak ölçeğin bu alt boyutlarıyla geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin toplam puanları yoktur. Alt grupların iç tutarlılıkları cronbach alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutu için cronbach alpha katsayısı 0,75 geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutu için cronbach alpha katsayısı ise 0,78 olarak bulunmuştur.

3.5.3.şiddet Eğilimi Ölçeği

şiddet Eğilimi Ölçeği, "Ortaöğrenim öğrencilerinin şiddet eğilimleri"ni ölçmek için; Göka, Bayat ve Türkçapar (1995) tarafından geliştirilmiştir (Ek.4). Ölçek, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda şiddet" (1998) konulu araştirmasında ve diğer araştırmalarda kullanılmıştır (11,69-71). Ölçekteki 20 soru dörtlü Likert tipi (1-4 puan arası değerlendirilmektedir) "hiç uygun değil" den "çok uygun"a değişen ifadelerle değerlendirilmektedir. Yüksek puan, bireylerin saldırganlık ve şiddet eğilimlerinin fazla olduğunu göstermektedir. Ölçek sonuçları ise T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun araştirmasında bireylerin ölçekten aldıkları puanlara göre, 1-20 arası puan "çok az", 21-40 arası puan "az", 41-60 arası puan "fazla" ve 61-80 arası puan "çok fazla" şiddet eğilimi olarak değerlendirilmiştir.

şiddet eğilimi ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği

Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından geliştirilen ölçeğin cronbach alpha değeri 0,76 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki cronbach alpha değeri ise 0,87 olarak bulunmuştur.

3.6. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

3.6.1. Araştırmanın ön uygulanması

Araştırmaya başlamadan önce kişi tanıtım formunun ön uygulaması 20 lise öğrencisine uygulanmıştır. Anlaşılmayan herhangi bir soru ve anlam olmadığı için

hiçbir soru çıkarılmamıştır. Ön uygulamaya katılan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmemiştir.

3.6.2. Araştırmanın uygulanması

Araştırma 21.03.2018-29.05.2018 tarihleri arasında yapılmıştır. Gerekli kurum izni alındıktan sonra bu belgelerle belirlenen altı liseye gidilmiştir. Her bir lisenin müdür/müdür yardımcıları ile görüşülüp uygulamanın öğrencilerin rehberlik dersinde yapılmasına karar verilmiştir. Liselerin sınıf düzeylerine göre mevcutları listelenip araştırmaya dahil edilecek öğrenciler basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Belirlenen öğrenciler aracılığı ile velilere onam formu gönderilmiştir (Ek.5). Velinin ve öğrencinin yazılı onamları alındıktan sonra anket uygulaması için okul yöneticileriyle uygulama planı yapılmıştır (Ek.6). Haftalık ders programından şubelerin rehberlik ders saati seçilerek uygulama, her bir lise için yaklaşık 2 haftada tamamlanmıştır.

Çalışmanın uygulanması esnasında, araştırmacı tarafından öğrencilere araştırmanın amacı anlatılmış ve uygulamanın zorunlu olmadığı, gönüllülük esasına bağlı olduğu bilgisi verilerek gönüllü olan ve Türkçe bilen öğrencilere veri toplama formları dağıtılmıştır. Öğrencilere, form ve anketleri doldurmadan önce;

- Form ve anketlerin bireysel olarak doldurulması gerektiği,
- İsim, soyisim, sınıf, sınıf numarası gibi bilgilerin yazılmaması, sadece formlarda yer alan sorulara yanıt vermeleri gerektiği,
- Form ve anketlere samimi yanıtlar vermeleri gerektiği, verdiği bilgilerin sadece bilimsel amaçla kullanılacağı anlatılmıştır. Form ve anketlerin doldurulmuş süresi yaklaşık bir ders saati sürmüştür.

Öğrencilerin anketleri tamamlaması beklenmiş, araştırmacı tarafından anketler toplanmıştır.

3.7.Verilerin Değerlendirilmesi

Tanımlayıcı bulguların değerlendirilmesinde, sayı, yüzde, aritmetik ortalama, minimum, maximum, standart sapma gibi istatistikler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov- Smirnov test değerlerine bakılarak karar

verilmiştir. Veriler normal dağılmadığı için ikili bağımsız değişkenlerin sürekli verilerle karşılaştırılmasında Mann-Whitney U, üç ve üzeri bağımsız değişkenin sürekli verilerle karşılaştırılmasında ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis testinde anlamlı çıkan verilerde farkın hangi değişkenden kaynaklandığını bulmak için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında Pearson ki kare testi uygulanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği ile şiddet eğilimi ölçeği arasındaki ilişkinin incelenmesi için spearman korelasyon testi kullanılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin iç tutarlılık etkisinin değerlendirilmesi için cronbach alpha testi kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği değerlendirilirken; açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğunu belirlemek için KMO ve Bartlett's testlerine bakılmıştır.

3.8.Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce;

- Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından geliştirilmiş olan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin kullanım izni mail yoluyla Simge Zeyneloğlu'ndan alınmıştır (Ek.7).
- Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından geliştirilmiş olan Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin lise öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılması için izin mail yoluyla Simge Zeyneloğlu'ndan alınmıştır (Ek.8)
- Bayat ve ark. tarafından geliştirilen Şiddet Eğilimi Ölçeğinin kullanım izni mail yoluyla Bülent Bayat'tan alınmıştır (Ek.9).
- Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurul'undan etik izni alınmıştır (18.10.2017 Protokol No: 2017/237) (Ek.10).
- Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden kurum uygulama izinleri alınmıştır (20.03.2018 Sayı: 39307281-605.01-E.5753681) (Ek.11).
- Velinin ve öğrencinin yazılı onamları alınmıştır (Ek.5, Ek.6).

4.BULGULAR

Bu çalışma Bolu ilinde yer alan altı Anadolu Lisesinde öğrenim gören ergenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular aşağıdaki başlıklar altında sunulmuştur:

4.1. Ergenlerin sosyo- demografik özelliklerine ilişkin bulgular

4.2. Ergenlerin şiddet ile ilgili görüş ve deneyimlerine ilişkin bulgular

4.3. Sosyo- demografik özelliklere ve şiddetle ilgili deneyimlere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiye dair bulgular

4.4. Ergenlerin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiye dair bulgular

4.1.Ergenlerin Sosyo- demografik Özellikleri

Tablo 4.1.1. Ergenlerin sosyo- demografik özelliklerinin dağılımı

Sosyo- demografik özellikler	n	%
Yaş aritmetik ort $\pm$ SS=16,1 $\pm$ 1,2 (min=14 max=18)		
14	82	9,8
15	202	24,0
16	225	26,8
17	197	23,5
18	133	15,9
Cinsiyet		
Kadın	445	53,0
Erkek	394	47,0
Yaşanılan yer		
İl merkezi	698	83,2
İlçe	46	5,5
Köy	95	11,3
Aile tipi		
Çekirdek aile	666	79,4
Geniş aile	124	14,8
Tek ebeveynli aile	49	5,8
Anne eğitim düzeyi		
Okur- yazar	27	3,2
İlköğretim mezunu	468	55,8
Ortaöğretim mezunu	216	25,7
Üniversite mezunu ve üzeri	128	15,3
Baba eğitim düzeyi		
Okur- yazar	7	0,8
İlköğretim mezunu	290	34,6
Ortaöğretim mezunu	331	39,5
Üniversite mezunu ve üzeri	211	25,1
Ailenin aylık gelir düzeyi		
1.000 TL ve altı	16	1,9
1.001- 2.500 TL	232	27,7
2.501- 4.000 TL	361	43,0
4.001TL ve üzeri	230	27,4
Toplam	839	100,0

Tablo 4.1.1’de ergenlerin sosyo- demografik özelliklerine ait bilgiler bulunmaktadır. Buna göre; ergenlerin yaş dağılımında en az %9,8 ile 14 yaşındaki ergenler yer alırken diğer yaş dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Katılımcıların %83,2’sinin il merkezinde ikamet ettiği, %53,0’ını kadın öğrencilerin oluşturduğu, %79,4’ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %43,0’ının ise aylık gelir düzeyinin 2.501-4.000 TL arasında olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan ergenlerin anne

eğitim düzeyinin en fazla ilköğretim (%55,8), baba eğitiminin ise en fazla ortaöğretim mezunu düzeyinde (%39,5) olduğu belirlenmiştir.

4.2.Ergenlerin şiddet ile İlgili Görüş ve Deneyimleri

Tablo 4.2.1. Ergenlerin şiddet ile ilgili görüş ve deneyimlerinin dağılımı

şiddet ile ilgili görüş ve deneyim verileri	n	%
şiddeti tanımlama durumu (n=2304)*		
Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme	532	23,1
Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme	764	33,2
Taciz, tecavüz, zorla evlendirme	588	25,5
Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı	420	18,2
şiddete şahit olma durumu(n=839)*		
Evet	580	69,1
Hayır	259	30,9
şahit olunan şiddet türü (n=863)*		
Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme	306	35,5
Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme	438	50,9
Taciz, tecavüz, zorla evlendirme	72	8,3
Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı	47	5,3
şiddete maruz kalma durumu (n=839)*		
Evet	216	25,7
Hayır	623	74,3
Maruz kalınan şiddet türü(n=262)*		
Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme	124	47,3
Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme	105	40,1
Taciz, tecavüz, zorla evlendirme	14	5,3
Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı	19	7,3
Birine şiddet uygulama durumu(n=839)*		
Evet	212	25,3
Hayır	627	74,7

* Yüzdeler verilen cevap sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 4.2.1’de ergenlerin şiddet ile ilgili görüş ve deneyimlerinin dağılımı gösterilmektedir. Buna göre; ergenler şiddeti, en çok (%33,2) “vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme” olarak tanımlarken, en az (%18,2) “zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı” olarak tanımlamıştır. Araştırmaya katılan 839 ergenden %69,1’inin şiddete şahit olduğu ve en çok şahit olunan şiddet türünün %50,9 oranıyla “vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme”

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiddete maruz kalma oranı ise %25,7 olarak saptanmıştır. Şiddete maruz kalan ergenlerin %47,3'ü “aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme” şiddet türüne, %5,3'ü ise “taciz, tecavüz, zorla evlendirme” şiddet türüne maruz kaldığı tespit edilmiştir. Ergenlerin %74,7'sinin başka birine hiç şiddet uygulamadığı, %25,3'ünün ise en az bir kişiye şiddet uyguladığı görülmüştür.

Tablo 4.2.2. Ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması

Cinsiyet	Şiddete Şahit Olma Durumu				Şiddete Maruz Kalma Durumu				Şiddet Uygulama Durumu			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kadın	285	49,1	160	61,8	105	48,6	340	54,6	78	36,8	367	58,5
Erkek	295	50,9	99	38,2	111	51,4	283	45,4	134	63,2	260	41,5
Toplam	580	100,0	259	100,0	216	100,0	623	100,0	212	100,0	627	100,0
Test	$\chi^2=11,482$; $sd=1$; $p=0,001$				$\chi^2=2,290$; $sd=1$; $p=0,130$				$\chi^2=30,063$; $sd=1$; $p=0,0001$			

Tablo 4.2.2’de ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması gösterilmektedir. Şiddete şahit olmayanların en fazla (%61,8) kadın öğrencilerin olduğu ve bunun da istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülmektedir ($\chi^2=11,482$; $p=0,001$). Şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde ise kadın ve erkek katılımcılar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülürken, erkeklerin daha çok (%51,4) şiddete maruz kaldığı görülmektedir ($\chi^2=2,290$; $sd=1$; $p=0,130$). Birine şiddet uygulama durumu değerlendirildiğinde ise cinsiyetler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve erkeklerin daha çok (%63,2) şiddet uygulamış olduğu görülmüştür ($\chi^2=30,063$; $p=0,0001$).

4.3.Sosyo- demografik Özelliklere ve Şiddetle ilgili Deneyimlere Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları ile Şiddet Eğilimleri Arasındaki Karşılaştırmalar

Tablo 4.3.1. Sosyo- demografik özelliklere ve şiddetle ilgili deneyimlere göre toplumsal cinsiyet rollerini tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki karşılaştırmalar

Sosyo- demografik özellikler	Toplumsal cinsiyet rollerini tutum ölçeği				Şiddet eğilimi ölçeği	
	Geleneksel cinsiyet rollerini alt boyutu		Eşitlikçi cinsiyet rollerini alt boyutu			
	Ort±SS	Test	Ort±SS	Test	Ort±SS	Test
Cinsiyet						
Kadın	12,8±4,6	Z=-13,7 sd=837 p=0,0001	23,6±2,5	Z=-9,3 sd=837 p=0,0001	40,3±9,6	Z=-4,5 sd=837 p=0,0001
Erkek	18,2±5,4		22,0±3,2		43,8±11,0	
Aile tipi						
Çekirdek aile ¹	15,4± 5,7	KW=7,5 sd=2 p=0,023	22,9±2,7	KW=7,2 sd=2 p=0,027	41,80±10,1	KW=1,2 sd=2 p=0,528
Geniş aile ²	16,0± 5,8	3<1; 3<2*	22,3±4,1	3>1; 3>2*	42,1±11,6	
Tek ebeveynli aile ³	13,4± 5,9		23,9±1,8		43,0± 10,7	
Anne eğitim düzeyi						
Okur- yazar ¹	18,6±6,1	KW=20,0 sd=835 p=0,0001	21,2±4,4	KW=14,6 sd=835 p=0,002	46,6±12,8	KW=5,7 sd=835 p=0,122
İlköğretim mezunu ²	15,8±5,6	1>2; 1>3;	22,6±3,1	2>1; 3>1;	41,7±9,9	
Ortaöğretim mezunu ³	15,1±5,8	1>4; 2>4;	23,2±2,6	4>1; 4>2*	42,4±10,7	
Üniversite mezunu ve üzeri ⁴	13,7±5,4	3>4*	23,5±2,2		40,8±10,8	
Baba eğitim düzeyi						
Okur- yazar ¹	14,6±5,9	KW=12,5 sd=835 p=0,006	22,6±1,8	KW=8,0 sd=835 p=0,046	40,4±8,3	KW=1,0 sd=835 p=0,791
İlköğretim mezunu ²	16,0±5,6	2>4; 3>4*	22,6±2,9	4>2*	42,3±10,5	
Ortaöğretim mezunu ³	15,6±5,8		22,9±3,1		42,0±10,5	
Üniversite mezunu ve üzeri ⁴	14,2±5,6		23,2±2,8		41,3±10,1	

Tablo 4.3.1 (Devam) Sosyo- demografik özelliklere ve şiddetle ilgili deneyimlere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki karşılaştırmalar

Sosyo- demografik özellikler	Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeği				Şiddet eğilimi ölçeği	
	Geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutu		Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutu		Ort±SS	Test
	Ort±SS	Test	Ort±SS	Test		
Ailenin aylık geliri						
1.000 TL ve Altı ¹	14,2±7,1	KW=8,1 sd=835 p=0,044 2>4; 3>4*	22,6±4,5	KW=5,5 sd=835 p=0,135	43,5±11,0	KW=1,6 sd=835 p=0,654
1.001 TL-2.500 TL ²	15,8±5,5		22,7±3,1		41,9±10,5	
2.501 TL-4.000 TL ³	15,7±5,8		22,9±2,8		41,5±10,1	
4.001 TL ve üzeri ⁴	14,6±5,6		23,1±2,9		42,5±10,8	
Şiddetle ilgili deneyimler						
Şiddete şahit olma durumu						
Evet	15,6±5,9	Z=-1,2 sd=837 p=0,226	22,8±1	Z=-1,3 sd=837 p=0,190	43,2±10,5	Z=-5,2 sd=837 p=0,0001
Hayır	15,0±5,3		23,1±2,7		39,1±9,7	
Şiddete maruz kalma durumu						
Evet	15,5±6,0	Z=-0,3 sd=837 p=0,724	22,9±2,9	Z=-0,2 sd=837 p=0,806	45,0±10,6	Z=-5,0 sd=837 p=0,0001
Hayır	15,3±5,6		22,8±3,0		40,9±10,1	
Birine şiddet uygulamış olma durumu						
Evet	16,7±6,3	Z=-3,4 sd=837 p=0,001	22,5±3,1	Z=-2,4 sd=837 p=0,015	48,4±11,0	Z=-9,8 sd=837 p=0,0001
Hayır	15,0±5,4		23,0±2,9		39,7±9,2	

Z= Mann Whitney u testi. KW= Kruskal Wallis testi. *İkili karşılaştırmalarda Mann-Whitney u testi kullanılmıştır.

Tablo 4.3.1'de sosyo- demografik özelliklere ve şiddetle ilgili deneyimlere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki karşılaştırmalar gösterilmiştir. Buna göre; cinsiyet ile şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ölçeğinin geleneksel cinsiyet rolleri alt boyutunda; kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha düşük puan aldığı (p=0,0001; Z=-13,708), eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda; kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puan aldığı görülmüştür (p=0,0001; Z=-9,365). Şiddet eğilimi ölçeğinde erkeklerin kadınlara göre daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşılmıştır (p=0,0001; Z=-4,570). Aile tipi ile ölçek puanları arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; tek ebeveynli ailelerin

geleneksel cinsiyet rolleri tutumları alt boyutundan aldıkları puan geniş aile ve çekirdek aileye göre daha az olduğu, aradaki ilişkinin anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($p=0,023$; $KW= 7,531$). Eşitlikçi cinsiyet rolleri alt boyutunda ise tek ebeveynli ailenin puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur ($23,9\pm 1,8$), bu durum istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p=0,027$; $KW= 7,233$) . Ergenlerin sahip olduğu aile tipi ile şiddet eğilimi ölçeğine verdikleri cevaplar arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p=0,528$; $KW=1,276$).

Eşitlikçi cinsiyet rolleri tutum alt boyutundan, üniversite ve ortaöğretim mezunu olan anneye sahip olan öğrencilerin, okur- yazar ve ilköğretim mezunu olan anneye sahip olan ergenlere göre daha yüksek puan ortalamasının olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($23,5\pm 2,2$) ve bu durum istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,002$; $KW=14,652$). Eğitim düzeyi arttıkça geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarından uzaklaştığı, farkın en fazla üniversite ve üzeri mezunlardan kaynaklandığı ve bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p=0,0001$; $KW=20,021$). Şiddet eğilimi ile anne eğitim düzeyi ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin geleneksel ($p=0,006$; $KW=12,576$) ve eşitlikçi ($p=0,046$; $KW=8,011$) cinsiyet rolleri tutum alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Farkın üniversite ve üzeri mezunlardan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların şiddet eğilimi ölçeğinden aldıkları puan ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p=0,791$; $KW=1,041$). Öğrencilerin aile aylık gelir düzeylerinin eşitlikçi cinsiyet rolleri ($p=0,135$; $KW=5,570$) ve şiddet eğilimleri ($p=0,654$; $KW=1,624$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Geleneksel cinsiyet rolleri ile ailenin aylık geliri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur ve farkın gelir düzeyi en yüksek olanlardan kaynaklandığı görülmüştür ($p=0,044$; $KW=8,115$). Şiddete şahit olma durumu ($p=0,0001$; $Z=-5,203$) ve şiddete maruz kalma durumu ($p=0,0001$; $Z=-5,003$) ile şiddet eğilimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin birine şiddet uygulama durumu ile geleneksel ($p=0,001$; $Z=-3,450$), eşitlikçi ($p=0,015$; $Z=-2,435$) cinsiyet rolleri tutumları ve şiddet eğilimi ($p=0,0001$; $Z=-9,872$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.4. Ergenlerin Şiddet Eğilimi Ölçeği Puan Ortalaması ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarına Dair İlişki

Tablo 4.4.1. Ergenlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği Alt Boyut Puanları, Şiddet Eğilimi Ölçeği Puanları Arasındaki İlişki

		1	2	3	4
1.Eşitlikçi Cinsiyet Rollerini	r*	1,000			
	p	.			
2.Geleneksel Cinsiyet Rollerini	r*	-0,480	1,000		
	p	0,001	.		
3.Şiddet Eğilimi	r*	-0,126	0,260	1,000	
	p	0,001	0,001	.	
4.Yaş	r*	0,067	-0,076	-0,004	1,000
	p	0,053	0,028	0,911	.

*Spearman Korelasyonu

Tablo 4.4.1’da Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerini tutum ölçeği alt boyut puanları, şiddet eğilimi ölçeği puanları ve yaş arasındaki ilişki gösterilmektedir. Buna göre; eşitlikçi cinsiyet rollerini tutumları ile geleneksel cinsiyet rollerini tutumları ve şiddet eğilimi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$). Eşitlikçi cinsiyet rollerini tutumları, geleneksel cinsiyet rollerini tutumları ile orta ($r=-0,480$), şiddet eğilimi ile de zayıf düzeyde ($r=-0,126$) ilişkili bulunmuştur. Geleneksel cinsiyet rollerini ile şiddet eğilimi arasında da zayıf düzeyde olan pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=0,260$; $p<0,001$). Yaş ile de geleneksel cinsiyet rollerini puanı arasında çok zayıf negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r= -0,076$; $p<0,05$).

5.TARTIŞMA

Ergenlerin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada tartışma aşağıda belirtilen başlıklara göre sunulmuştur;

- 5.1. Ergenlerin sosyo- demografik özellikleri ile şiddet eğilim düzeyleri arasındaki ilişki
- 5.2. Ergenlerin sosyo- demografik özellikleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında yapılan karşılaştırmalar
- 5.3. Ergenlerin şiddet eğilimi ile şiddet ile ilgili deneyimleri arasında yapılan karşılaştırmalar
- 5.4. Ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında yapılan karşılaştırmalar
- 5.5. Ergenlerin şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında yapılan karşılaştırmalar
- 5.6. Ergenlerin şiddet kavramını tanımlama durumları
- 5.7. Ergenlerin şiddet ile ilgili deneyimlerinin cinsiyete göre karşılaştırılması

5.1. Ergenlerin Sosyo- Demografik Özellikleri İle Şiddet Eğilimi Düzeyleri Arasındaki İlişki

Bu çalışmada, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre şiddet eğilimleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha fazladır (Tablo 4.3.1). Literatürde de erkek öğrencilerin şiddet eğilimlerinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir (11-14). Erkek öğrencilerin şiddet eğilim düzeyinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olmasında birçok faktörün etkili olduğu düşünülmektedir. Bu faktörlere 5.5. bölümde yer verilmiştir.

Bu araştırmada şiddet eğilimi ile bireyin sahip olduğu aile tipi arasında bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 4.3.1). Pek çok çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur (71-75). Bu sonuçların aksine aile tipi ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı ilişki bulan araştırmacılar, tek ebeveynli aileye sahip olan bireylerin şiddet eğilimi düzeylerinin diğer aile tiplerine sahip olan bireylere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir (64,76). Bu araştırmada ergenlerin şiddet eğilimi düzeyi ile yaşadığı aile tipinin çekirdek, geniş ya da tek ebeveynli aile olması arasında bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 4.3.1). Şiddet eğilimini arttıran faktörlerin aile tipinden ziyade bireylerin aileleri ile ilişkisinin düzeyiyle ilgili olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle şiddet eğilimi düzeylerinin araştırıldığı çalışmalarda ailenin etkisini analiz edebilmek için tek başına aile tipinin sorulması yetersiz kalabilmektedir.

Şiddet eğilimi ile bireyin sahip olduğu aile tipi arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür (Tablo 4.3.1). Yapılan çalışmalara bakıldığında bireylerin şiddet eğilimleri ile sahip oldukları aile tipleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve anlamlı bir ilişki olmadığını savunan iki farklı görüşe ulaşılmıştır (71-76). Bireylerin sahip olduğu aile tipi ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı ilişki bulan araştırmacılar, tek ebeveynli aileye sahip olan bireylerin şiddet eğilimi düzeylerinin diğer aile tiplerine sahip olan bireylere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir (64,76). Bu araştırmada ergenlerin şiddet eğilimi düzeyi ile yaşadığı aile tipinin çekirdek, geniş ya da tek ebeveynli aile olması arasında bir ilişki bulunmamıştır (Tablo 4.3.1). Şiddet eğilimini arttıran faktörlerin aile tipinden ziyade bireylerin aileleri ile ilişkisinin düzeyiyle ilgili olabileceği düşünülmektedir. Aile tipini belirlemeye yönelik oluşturulan soruların tek başına yetersiz olabileceği de düşünülmektedir. Anne eğitim

düzeyle ile baba eğitim düzeyle, şiddet eğilimi ile ilgili yapılan çalışmalarda incelenen parametrelerden biridir. Bunun nedeni, eğitim ile şiddetin önlenabilir olmasıdır (77). Bu çalışmada anne ve baba eğitim düzeyle ile ergenlerin şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki görülmezken; şiddet eğilimi puanı en yüksek “okur-yazar” anneye sahip olan öğrencilerde olduğu görülmüştür (Tablo 4.3.1). Alanyazında, araştırma sonucunun aksine anne-baba eğitim düzeyleyle şiddet eğilimi arasında anlamlı ilişki bulan araştırmaya da rastlanmıştır (78). Yakut’un ergenler üzerinde şiddet eğilimi düzeyle ile ilgili yaptığı araştırmada da öğrencilerin anne-baba eğitim düzeyleyle ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (71). Şiddet eğilimiyle ilgili olan diğer çalışmalarda da anne-baba eğitim düzeyleyle ergenlerin şiddet eğilim düzeyleyle arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür (72,77,79). Bu araştırmada, ebeveynlerin eğitim düzeylelerinin ergenlerin şiddet eğilimi düzeyleyle ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bunun nedeni olarak eğitim düzeylelerinin hemen hemen hiçbirinde öfke kontrolü, şiddetin önlenebilirliği hakkında eğitimlerin yer almıyor olması düşünülebilir.

Bu araştırmada ergenlerde şiddet eğilim düzeyleyle ilişkisine bakılmış olan diğer bir sosyo-demografik değişken ise ailenin aylık gelir düzeyleyle olmuştur. Tablo 4.3.1’e bakıldığında ailenin aylık gelir düzeyleyle ile ergenlerin şiddet eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Alanyazında bu veriyi destekler nitelikte olan, şiddet eğilimi ile ilgili yapılan birçok çalışma yer almaktadır (71,72,75,77,80,81). Bu çalışmanın aksine ailenin aylık gelir düzeyleyle ile şiddet eğilimi arasında anlamlı ilişki olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (11,26). Aile gelir düzeyleyleinin bazı çalışmalarda şiddet eğilim düzeyleyle ile ilişkili bulunup bazı çalışmalarda anlamlı bir ilişki bulunmaması şiddet eğiliminin farklı özelliklerle değişebileceğini düşündürmektedir.

5.2.Ergenlerin Sosyo-Demografik Özellikleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasında Yapılan Karşılaştırmalar

Bu çalışmada erkeklerin kadınlardan daha geleneksel ve daha az eşitlikçi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.3.1). Alanyazına bakıldığında yapılan diğer çalışmalarda da erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel cinsiyet rollerine sahip olduğu görülmüştür (61,72,73,82-87). Kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi rol ve

tutulmaya sahip olduğu görülürken geleneksel rol ve tutumlardan uzaklaşmalarının nedeni olarak cinsiyet eşitsizliğinden en çok mağdur olan kesimin kendileri olduğu, güçlenme isteklerinin yüksek olduğu yorumu yapılabilmektedir (88,89). Eken'in 2005 yılında kadın subaylar üzerinde yaptığı çalışmasında ise kadınların geleneksel rol ve tutumlarına devam ettiği verisine ulaşılmıştır (90). Fakat bu çalışmada kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal cinsiyet rolleri tutumları karşılaştırılmamış kadınların toplumsal cinsiyet rolleri tutumu incelenmiş ve geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarına hakim oldukları görülmüştür (90). Alanyazındaki çalışmaların aksine Eken'in çalışmasında kadınların geleneksel cinsiyet rollerini benimsemelerinin nedenleri arasında sosyo-demografik diğer değişkenlerin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bireyin sahip olduğu aile tipi ile toplumsal cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.3.1). Tek ebeveynli aile ile yaşayan öğrenciler, diğer aile tiplerinde yaşayanlara göre daha az geleneksel, daha fazla eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumu göstermektedir (Tablo 4.3.1). Eşitlikçi cinsiyet rolünde farkın “tek ebeveynli aileye” sahip olanlardan kaynaklandığı ve tek ebeveynli aileye sahip olan öğrencilerin geniş ve çekirdek aileye sahip olan öğrencilere göre daha eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip olduğu görülmüştür (Tablo 4.3.1). Tek ebeveynli aileye sahip olan öğrencilerin, birlikte yaşadığı ebeveyninin, toplumsal cinsiyet rolü farkı gözetmeden her iki cinsiyet rol sorumluluklarını da yerine getirdiğini gözlemlediği için daha eşitlikçi yapıda olduğu bilinmektedir (91). Tek ebeveynli ailelerde, özellikle anne ile yaşayan çocukların, kadın cinsiyetinin geleneksel cinsiyet rollerindeki gibi ‘ev- özel alanda’ sınırlı kalmadan çalışma hayatına katıldığını görerek ve evdeki işlerin dağılımında da annenin hem erkek hem kadın cinsiyet rollerini üstlenmesine şahit olarak eşitlikçi tutumla büyümesinin etkili olabileceği öngörülmektedir. Bunun yanında boşanmış ya da eşini kaybetmiş olan annelerin, çocuklarını yaşama hazırlamak adına eşitlikçi tutumda sorumluluklar vermeleri ile de ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu durumlar tek ebeveynli aileye sahip olan öğrencilerin, geleneksel cinsiyet rollerini benimsemeyip, eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsemiş olmalarının nedeni olabilir. Ebeveynlerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet algısına sahip olmaları çocuklarını o şekilde yetiştirmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle ebeveynlerin eşitlikçi görüşü benimsemeleri, sahip oldukları çekirdek aile ve

geniş ailede de çocuklarını eşitlikçi toplumsal cinsiyet bakışlarıyla yetiştirmelerini sağlayacağı düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını, geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumları olarak iki zıt görüşün oluşturduğu bilinmektedir. Türkiye, coğrafi konumundan dolayı Orta Asya kültürünün benimsediği geleneksel cinsiyet rollerinin hakim olduğu bir ülkeydi, fakat 20. yüzyıl sonrasında küreselleşmenin başlamasıyla Türkiye'nin bir kısmı modern eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsediği görülmektedir (85,92). Değişen zaman ve gelişen toplumların etkisiyle eşitlikçi cinsiyet rollerin önem kazanması kadınların özel alandan kamusal alana geçişini sağlamıştır. Kadınların eğitim alarak ekonomik bağımsızlıklarını kazanması ve toplumsal yapıda çeşitli hukuki güvenceleri elde etmesi, rol model olduğu çocuklarının daha eşitlikçi ve geleneksellikten uzak yetişmesini de sağlamaktadır (92,93). Bulanda da anne-babaların eşitlikçi ya da geleneksel cinsiyet bakış açılarının, çocukları üzerinde direkt etkisi olduğunu söylemektedir (94). Bu çalışmada da annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının da geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının azaldığı, eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarının arttığı saptanmıştır (Tablo.4.3.1). Bu sonuca göre üniversite mezunu ve lisansüstü mezunu olan annelerin çocukları, okur-yazar, ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan annelerin çocuklarına göre geleneksel cinsiyet rollerinden daha düşük puan aldığı verisine ulaşılmıştır. Anne eğitim düzeyi okur-yazar olan öğrencilerin ise geleneksel cinsiyet rollerinden en yüksek puan aldığı görülmüştür. Annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuklarının sahip olduğu eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri tutumu artmış, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri tutumu azalmıştır. Alanyazın incelendiğinde de bu araştırmaya destekleyen birçok çalışma görülmektedir (72,77,85,95,96).

Baba eğitim düzeyi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını oluşturan eşitlikçi ile geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 4.3.1). Üniversite ve lisansüstü mezunu olan babaların çocuklarında, ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olan babaların çocuklarına göre daha az geleneksel cinsiyet rollerine sahip olduğu saptanmıştır. Ergenlerin eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumları ile baba eğitim düzeyine bakıldığında ise; üniversite ve üzeri mezunu olan babaya sahip olan ergenlerin, ilköğretim mezunu olan babaya sahip

olan ergenlere göre daha eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumu sergiledikleri görülmüştür (Tablo 4.3.1). Alanyazına bakıldığında destekler nitelikte olan birçok çalışma görülmektedir (85,96) . Baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin cinsiyet rolleri arasında anlamlı ilişki bulmayan çalışmalar da alanyazında mevcuttur (72,77). Ergenlerin sahip olduğu anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça, ergenlerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip olduğu görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rolleri kavramının, önlisans, lisans ve üzeri öğretim programlarında ders olarak ya da derslerin alt başlıklarında bulunmasıyla bireylerde farkındalık oluşmasını sağladığı söylenebilir. Bu çalışmanın sonucunda da anne-baba eğitim düzeyinin üniversite ve üzeri olan ergenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsediği görülmüştür (Tablo 4.3.1). Anne ve baba eğitim düzeyi ergenlerin sahip olduğu toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını etkilemektedir.

Çalışmada ergenlerin geleneksel cinsiyet rollerine sahip olmasıyla ailenin aylık geliri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.3.1). Ergenlerin sahip olduğu ailenin aylık gelir düzeyi arttıkça geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının azaldığı saptanmıştır. Yapılan diğer çalışmalar da bu çalışmayı destekler niteliktedir (77,85,89). Ailenin gelir düzeyinin artması ergenlerin birçok eğitime ulaşabilmesini, inovasyonunu geliştirip diğer ülkeleri de toplumsal açıdan takip edebilmesini sağlamaktadır. Böylece ergenler küreselleşen dünyanın etkisiyle geleneksel cinsiyet rollerinden sıyrılıp eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimseyebileceği düşünülebilir. Ailelerin gelir düzeyinin artması hem ailelerin hem de ergenlerin yaşadıkları çevreden uzaklaşıp farklı sosyal yapıları tanımalarına da yardımcı olmaktadır. Bu etkileşimler ailelerin de ergenlerin de geleneksel cinsiyet rollerinden sıyrılıp eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsemelerine etki ediyor olabilir.

5.3. Ergenlerin Şiddet Eğilimi İle Şiddet İle İlgili Deneyimleri Arasında Yapılan Karşılaştırmalar

Bu çalışmada ergenlerin şiddete maruz kalmaları, şiddete şahit olmaları ve birine şiddet uygulamış olmaları ile şiddet eğilimi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.3.1). Kodan Çetinkaya'nın (2013) yaptığı çalışmada öğrencilerin aile içinde şiddete maruz kalmaları ile şiddet eğilimleri düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kodan Çetinkaya bu anlamlı ilişkinin

detaylarını incelediğinde; şiddete maruz kalan ve nadiren şiddete maruz kalan öğrencilerin, şiddete maruz kalmayan öğrencilere göre şiddet eğilim düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır (77). Bu çalışmaya paralel olarak birçok çalışma da şiddete şahit olma ve maruz kalma durumlarında bireylerin şiddet eğilimlerini arttırdığını göstermiştir(26,64,73,97,98). Özgür ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ise öğrencilerin büyük bir kısmının şiddet yaşamadığını belirtirken şiddet eğilim düzeylerinin yüksek olması, öğrencilerin şiddete maruz kalmasa bile şiddete şahitlik etme durumunun da şiddet eğilimini etkilediği görüşünü doğrular nitelikte olduğunu göstermektedir (11). Bu çalışma ve diğer araştırmacıların yaptığı çalışmalarının sonucunda ergenlerin şiddete maruz kalmaları, şiddete şahit olmaları ile şiddet eğilimi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır (Tablo 4.3.1). Şiddetin öğrenilen bir kavram olması bu sonucu doğrular niteliktedir (4). Özellikle toplumun normlarını kabullenip uygulamakta olan gençler için şiddete maruz kalmak ve şiddete şahit olmak şiddet döngüsünün devam etmesine neden olacağı için çok riskli olabilmektedir. Hayatında en az birine şiddet uygulamış olan ergenlerin şiddete şahit olma ve maruz kalma durumlarının bir hayli yüksek olması yaş dönemi itibariyle akran zorbalığını da akıllara getirmektedir.

5.4. Ergenlerin Şiddet İle İlgili Deneyimleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasında Yapılan Karşılaştırmalar

Ergenlerin toplumsallaşma sürecinden yoğun olarak etkilenen, kimlik oluştururken çevresinin düşüncelerinin etkisinin altına kolaylıkla girilen dönem olan ergenlik döneminde olmaları, toplumsal cinsiyet rollerini tutumları açısından değerlendirilmelerini gerekli kılmıştır (49-51). Bu çalışmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerini tutumları incelenirken şiddet ile ilgili faktörlerin bu tutumlarla ilişkisi olup olmadığı da incelenmiştir (Tablo 4.3.1). Gelenekselliğin şiddet eğilimi düzeyini arttırdığını, şiddet ile ilgili deneyimlerin de şiddet eğilim düzeyini etkilediği bu çalışma sonucunda da bulunan bulgu olması, şiddet ile ilgili deneyimlerin toplumsal cinsiyet rollerini de etkiler mi sorusunu akıllara getirmiştir. Bu araştırma sonucunda şiddete şahit olma ya da maruz kalma durumlarıyla öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı fakat birine şiddet uygulama durumu ile toplumsal cinsiyet rollerini tutumları ve şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.3.1). Kodan Çetinkaya'nın yaptığı çalışmada

bu çalışmayla paralel sonuçlar bulunmuştur (77). Birine şiddet uygulama durumu ile toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arttıkça ergenlerin birine şiddet uygulama durumu da arttığı görülmüştür. Geleneksel düşüncenin barındırdığı şiddeti normalleştirme durumu şiddet eğilimini arttırdığı düşünülebilir. Toplum tarafından normalleşen durumlar özellikle kimlik edinme döneminde olan ergenlerin şiddet uygulama durumunu arttırabilir.

5.5. Ergenlerin Şiddet Eğilimi Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasında Yapılan Karşılaştırmalar

Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin çevrelerinde gördükleri davranışları, tutumları benimseyerek öğrenmesini ifade eden bir kuramdır (99). Bu kuram insanların doğdukları andan itibaren, gözlemleyerek toplumun değer, normlarını benimsediğini açıklamaktadır. Şiddet eğilimi düzeyi de şahit/tanık olma durumu arttıkça artmaktadır. Bu nedenle sosyal öğrenme kuramı ile insanlar şiddetini öğrenip sürdürmektedir. Bireylerin çevresini gözlemleyerek oluşturduğu değer ve normlar ifadesi ise toplumsal cinsiyet rolleri algısını meydana getirmektedir (65). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet rolleri algısı da erkeklerde şiddet eğilimini etkilemektedir (100-104). Ataerkil düzene sahip olan yani geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının hakim olduğu toplum yapısında erkeğin iktidar sağlamak amacıyla şiddet uygulayıcısı olması öğretilen rollerde sık olarak rastlanmaktadır (11, 100-104). Cinsiyet rollerinin toplumsallaşma sürecinde öğrenciler tarafından öğrenilmesi, şiddet eğilim düzeylerini etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin şiddet eğilim düzeyleri ile geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunurken, eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.4.1). Geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının hakim olduğu durumlarda bireylerin şiddet eğilim düzeylerinin yükselirken eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarının hakim olduğu durumlarda bireylerin şiddet eğilim düzeylerinin azalacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.4.1). Toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği diğer çalışmalar da bu çalışmaya paralellik göstermektedir (72,73,77). Özellikle kimlik oluşturma döneminde olan ergenler için sosyal çevre çok önemlidir. Geleneksel cinsiyet rolleri tutumunda şiddetin olağan olarak kabul edildiği bilinmektedir (52). Geleneksel

cinsiyet rolleri tutumlarının artması durumunda şiddet eğilimi de paralel olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ergenlerin eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumları arttıkça şiddet eğilimlerinin azalacağı öngörülmektedir.

5.6. Ergenlerin Şiddet Kavramını Tanımlama Durumları

Şiddet hayatın içinde olan ve toplum için büyük bir sorun teşkil eden bir kavramdır (3). Şiddet önleme çalışmalarının temelini şiddet kavramının tanımlanmasıyla başlamaktadır (3,4). Şiddet döngüsünü ortadan kaldırılabilmesi için şiddetin ne olduğunun bilinmesi gerekmektedir (3,4). Bu çalışmada ergenlere şiddet kavramını tanımlamaları istenmiş ve ergenlerin şiddet kavramını nasıl tanımladıkları hakkında veriler oluşturulmuştur (Tablo 4.2.1). Ergenler en çok (%33,2) fiziksel şiddeti, şiddet olarak tanımlarken en az (18,2) ekonomik şiddeti, şiddet olarak tanımlamıştır (Tablo 4.2.1). Ergenlere şiddet nedir diye sorulduğunda ilk olarak fiziksel şiddet akıllarına gelmiştir. Alanyazın incelendiğinde diğer araştırmalarda da şiddet kavramı öncelikli olarak fiziksel şiddet olarak tanımlanmış, diğer şiddet türleri çok az işaretlenmiştir (11,105,106). Ergenlerin şiddet kavramı hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Şiddet denildiğinde toplum olarak akıllara fiziksel şiddetin gelmesi de ergenlerin sosyal davranışları ve olguları olağan görüp sürdürmesi beklendik bir durumdur. Küreselleşen dünyada yaygın olarak kullanılan ve bireylerin günlük zaman diliminin çoğunu harcadığı medya ve medya ürünleri ile de bireyler şiddete şahit ve maruz kalmakta olduğu bilinmektedir (107). Ergenlerin medya ve medya ürünleri aracılığıyla şahit olduğu şiddet içerikli haber, dizi, film, oyunlar gibi medya ürünlerinde şiddetin en çok fiziksel şiddet kısmının yer alması da ergenlerde fiziksel şiddet algısının gelişmesine etki ettiğini düşünülebilir.

5.7. Ergenlerin Şiddet İle İlgili Deneyimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Bu çalışma sonucunda cinsiyete göre ergenlerin şiddete maruz kalma, şahit olma ve birine şiddet uygulama durumları saptanmıştır (Tablo 4.2.2). Erkeklerin kadınlara göre daha fazla şiddete şahit olduğu ve birine şiddet uygulama durumunun daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.2.2). Geleneksel cinsiyet rollerinde yer alan kadın cinsiyet algısı; kabullenen, boyun eğen olarak yer alırken erkek cinsiyet algısı ise güç, otorite sahibi olarak yer aldığı bilinmektedir (108). Toplum tarafından erkeğin güç sahibi olarak görülmesi, kadınlar üzerinde otorite kurma

beklentisi ve şiddet uygulayıcısı olma beklentisi gibi nedenlerin erkeklerin şiddet uygulama durumlarının yüksek olmasını açıklayacağı düşünülmektedir (77). Sosyalleşme döneminde olan erkek ergenlerin çevrelerinde yer alan bu ve bunun gibi düşünceleri benimseyerek geleneksel düşüncede var olan 'erkek gibi olma' kavramını yerine getirebilmek için şiddet olaylarına kadın ergenlere göre daha çok karıştığı düşünülebilir. Şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı olmasa da erkeklerin kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.2.2). Bu çalışmada şiddete şahit olma ve maruz kalma durumu arttıkça şiddet uygulayıcısı olma durumunun da arttığı görülmüştür. Sosyal öğrenme kuramı düşünüldüğünde bireylerin gördükleri şeyleri öğrenerek uygulamaları beklenen bir durumdur (4).

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Bolu ilindeki altı lisede öğrenim gören ergenlerin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan araştırmanın sonuçları şöyledir;

- Ergenler en çok fiziksel şiddeti en az da ekonomik şiddeti, şiddet olarak tanımlamıştır. Ergenlerin şiddet türlerinden en çok fiziksel şiddeti, şiddet olarak tanımlarken diğer şiddet türlerini şiddet olarak tanımlamamaları, bu konuda eğitime ihtiyaçları olduğunu göstermiştir.
- Araştırmaya katılan ergenlerin yarısından fazlasının şiddete şahit olduğu saptanmıştır. Şahit olunan şiddet türünün en çok fiziksel şiddet olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Şiddete en fazla şahit olan ergenlerin erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan ergenlerin yarısından fazlası şiddete maruz kalmadığını söylemiştir. Şiddete maruz kalan ergenlerin en çok psikolojik şiddet, en az ise cinsel şiddet türüne maruz kaldığı belirlenmiştir.
- Ergenlerin ebeveynlerinin eğitim düzeyleri, aile tipleri, aylık gelir düzeyleri ile şiddet eğilimi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Erkek ergenlerin kadın ergenlere göre şiddet eğilim düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Cinsiyet ile şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Genç erkeklerin, genç kadınlara göre şiddet eğilim düzeylerinin ve geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının; genç kadınların da, genç erkeklere göre eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- Toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.
- Ergenlerin anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça, eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarının da istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttığı görülmüştür. Üniversite ve üzeri mezunu babaya sahip olan ergenlerin eşitlikçi cinsiyet

rolleri tutumları puanının en fazla, geleneksel cinsiyet rolleri tutumları puanının ise en az olduğu saptanmıştır.

- Şiddet eğilimi düzeyi ile ergenlerin şiddete şahit olma, maruz kalma ve birine şiddet uygulamış olma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ergenlerin şiddete şahit olma, şiddete maruz kalma düzeyi arttıkça şiddet eğilim düzeyleri de artmaktadır.
- Birine şiddet uygulayan ergenlerin daha geleneksel, uygulamayanların ise daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolleri tutumları olduğu belirlenmiştir.
- Ergenlerin eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumlarıyla geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arasında negatif yönde zayıf anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.
- Ergenlerin yaşları ile geleneksel cinsiyet rolleri tutumları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

6.2.Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur;

- Erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel düşünceye sahip olmalarından dolayı özellikle cinsiyet eşitliğiyle ilgili olan eğitimlere erkeklerin katılımının artırılması,
- Ergenlerin şiddeti tanımlamalarıyla ilgili olan verilerde ekonomik ve cinsel şiddet türünü en az bilinen şiddet türü olmuştur. En önemli halk sağlığı olan şiddetin önlenmesi için ilk etapta şiddet ve şiddet türleri hakkında halk sağlığı hemşireleri tarafından eğitim düzenlenip öğrencilerin farkındalıkları sağlanması,
- Öğrencilere toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve şiddet hakkında farkındalıklarının sağlanması amacıyla eğitim programları düzenlenmesi,
- Anne- baba eğitim düzeylerinin, ergenlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerine etkisi olduğu sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet rolleri tutumları konusunda ergenlerin velilerine eğitimler düzenlenerek farkındalık çalışmaları yapılması,

- Ergenlerin şiddete şahit olma, şiddete maruz kalma düzeyi arttıkça şiddet eğilimi düzeyleri de artmaktadır. Bu nedenle özellikle medya ve sosyal medyada toplumun büyük birçoğuna ulaşan mekanizmalarda şiddet içerikli yayınların olması gerekçesiyle ebeveynlerin, öğretmenlerin ve hemşirelerin medyanın doğru kullanımı konusunda gençlere rehberlik yapması,
- Gelecekte yapılacak çalışmalarda ergenlerin şiddet eğilimi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkilerin daha fazla örneklem sayısı ile nitel ve nicel araştırmalarla değerlendirilmesi önerilmektedir.

7.KAYNAKLAR

1. Dünya Sağlık Örgütü. (2002). "World Report on Violence and Health". WHO Report, Geneva. 2002:
http://www.who.int/violence_injury_prevention/download.cfm?id=0000000582
(15.01.2018).
2. Dünya Sağlık Örgütü. (2018). "Violence Prevention Alliance Campaign, World Report on Violence and Health". <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>
(15.01.2018).
3. Dünya Sağlık Örgütü. (2017). "10 Facts About Violence Prevention".
<http://www.who.int/features/factfiles/violence/en/> (15.01.2018).
4. **Akıcı M.** İnsan ve Şiddet. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, **2006**;6(3):1.
5. Dünya Sağlık Örgütü. (2017). "Violence and Injury Prevention".
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/youth/en/ (15.01.2018).
6. Dünya Sağlık Örgütü. (2015). "Youth Violence Infographic".
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/youth/en/ (15.01.2018).
7. **Averdijk M, Bernasco W.** Testing the situational explanation of victimization among adolescents. *Journal of research in Crime and Delinquency*, **2015**; 52: 151-180.
8. **Turner HA, Shattuck A, Finkelhor D, Hamby S.** Polyvictimization and Youth Violence Exposure Across Contexts. *Journal of Adolescent Health*, **2016**;58:208-214.
9. Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). "İstatistiklerle Gençlik 2016".
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648> (18.01.2018)
10. Türkiye İstatistik Kurumu.(2017). "Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri 2016" .
www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=24676 (15.01.2018)
11. **Özgür G, Yörükoğlu G, Baysan Arabacı L.** Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, **2011**;2(2): 53-60
12. **Göldağ B.** Öğrencilerin Şiddet Eğilimi Düzeyleri ve Değer Algıları. *Türk Bilim Araştırma Vakfı Bilim*, **2015**; 8(4): 1-15
13. **Sağlam A, İkiz FE.** Ortaokul Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri İle Okula Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, **2017**;16(3): 1235-1246
14. **Gusmões JDSP, Sañudo A, Valente JY, Sanchez ZM.** Violence in Brazilian Schools: Analysis of the Effect of the Tamojuntó Prevention Program for Bullying and Physical Violence, *Journal of Adolescence*, **2018**;63:107-117.
15. **Kılıçarslan S.** Ergenlerde Şiddet ve Saldırganlıkla Başetme Psikoeğitim Programı. 1. Baskı, Adana: Karahan Kitapevi, **2016**:1-8.
16. Dedeoğlu M., Yayla D., ve Karasahin M. (2008). "Öğrencilerin Şiddet Algısı". TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
www.meb.gov.tr/earged/earged/siddet_algisi.pdf (15.01.2018).
17. **Pınar G., Taşkın L. ve Eroğlu K.** Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda Kalan Gençlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Kalıplarına İlişkin Tutumları. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, **2008**;15(1): 47-57.
18. **Üney BM.** Ergenlik Dönemi Obezitesinde Ruhsal İşleyişin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2014**: 67.
19. **Kavuran E.** Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliğine Bakışlarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi. *Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum, **2011**:5-6.
20. **Çelik Bekleviç A.** Bir Üniversite Hastanesinde Araştırma Görevlilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Rollerini Algısının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Zonguldak, **2013**:1-5.
21. **Ataş S.** Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimi ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açılımları. Yüksek Lisans Tezi. *Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Elazığ, **2013**: 64-66.

22. **Saygılıgil F.** Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları. 1.Baskı, Ankara: Dipnot Yayınları, **2016**:256-258.
23. **Ünsal A.** , Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi. 6. Baskı, Cogito Yayınları, **1996**:29-36
24. **Erten Y, Ardali C.** Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları, 6.Baskı, Cogito Yayınları, **1996**:143-164.
25. Türkiye İstatistik Kurumu. (2016). İntihar İstatistikleri, 2015. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim tarihi:17.05.2017, www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21516
26. **Çetin İÖ.** Genç Erişkin Erkeklerde Şiddet Eğilimi ve Psikolojik Durum ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, **2016**:5.
27. **Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L.** Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açuları, *Hemşirelik Yüksekokul Dergisi*, 2007;1: 26-38.
28. **Zeyneloğlu S, Terzioğlu F.** Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *H. U. Journal of Education*, **2011**;40: 409-420.
29. **Arıcı F.** Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş. Yüksek lisans Tezi. *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara. **2011**
30. **Çivitçi A.** Üniversite Öğrencilerinde Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **2012**;21(2):321-336.
31. **Bem SL.** Gender Schema Theory: A Cognitive Account of Sex Typing, *Psychological Review*, **1981**;88(4):354.
32. **Kaymak Ö.** Yoksulluğun toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2011**.
33. **Ruxton S, Oxfam GB. (Eds.).** Gender equality and men: Learning from practice. *Oxfam*. **2004**.
34. **Özcan B, Şenkaya S, Özdin Y, Dinç A.** Türkiyedeki İntihar Vakalarının Çeşitli Kriterlere Göre İstatistiksel Olarak İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, **2018**;40 issn:2148-9424.
35. Dünya Sağlık Örgütü. (2011). Human Rights And Gender Equality In Health-Sector Strategies How To Assess Policy. World Health Report, Geneva: **2011**: 9-21.
36. **Coşkun A, Özdelek R.** Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sağlığa Yansımaları ve Kadın Sağlığı Hemşiresinin Rolü. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, **2012**;9(3): 30-39.
37. **Dinçkol B.** Kadın- Erkek Eşitliği İçin Pozitif Ayrımcılık. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **2005**;8(4):101-117.
38. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf (23.10.2018)
39. Türk Dil Kurumu <https://sozluk.gov.tr/?kelime=hakkaniyet>. (23.10.2018)
40. **Akçan Parlaz E, Tekgül N, Karademirci E, Öngel K.** Ergenlik Dönemi: Fiziksel Büyüme, Psikolojik ve Sosyal Gelişim Süreci. *The Journal of Turkish Family Physician*, **2012**;3(4):10-16.
41. **Haase CM, Silbereisen RK.** Effects of positive affect on risk perceptions in adolescence and young adulthood. *Journal of Adolescence*, **2011**;34:29-37.
42. **Aras Ş, Günay T, Özcan S, Orçin E.** İzmir ilinde lise öğrencilerinin riskli davranışları. *Anatolian Journal of Psychiatry*, **2007**;8:186-196.
43. **Telef BB.** Ergenlerde Olumlu ve Olumsuz Duygular İle Riskli Davranışlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, **2014**;22(2):591-604.
44. TC. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü: Gençlik Danışmanlık ve Sağlık Hizmet Merkezleri CSÜS Eğitimi Modülü, Katılımcı Rehberi. Ankara, Türkiye, 2007
45. Türkiye İstatistik Kurumu. (2016). İstatistiklerle Kadın, 2015. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim tarihi:17.05.2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21519>

46. **Chiodo D, Leschied AW, Whitehead PC, Hurley D.** Child Welfare Practice and Policy Related to the Impact of Children Experiencing Physical Victimization and Domestic Violence, *Children and Youth Services Review. Science Direct*, **2005**;30(5):564-574.
47. **Polat O.** Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. **2016**;22(1):15-26
48. **Ekşi H, Yaman E.** Giriş. Çocuk ve Ergende Şiddet. 1. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları, **2010**:13.
49. **Yavuzer H.** Çocuk Psikolojisi, 16. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, **1998**:49.
50. **Avcı M.** Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. **2006**;7(1): 39-63.
51. **Üney BM.** Ergenlik Dönemi Obezitesinde Ruhsal İşleyişin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2014**.
52. **Yörük S.** Kadına yönelik şiddet: Antalya örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Antalya, **2010**.
53. Resmi Gazete 19 Nisan 2011 tarihli Hemşirelik Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. <http://www.resmigazete.gov.tr/default.aspx#>. (15.04.2017).
54. **Cirillo KJ, Pruitt BE, ColwellB, KingeryPM, HurleyRS, Ballard D.** School Violence: Prevalence and Intervention Strategies for at Risk Adolescents, *Adolescence*, **1998**; 33(130):319-330.
55. **Bahar Z.** Okul Sağlığı Hemşireliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*. **2010**;3(4):195-200.
56. **Warner KD.** Setting the Stage for Community Health Nursing. Allender JA, Rector C, Warner KD. Eds. *Community and Public Health Nursing Promoting the Public's Health*. Wolters Kluwer Health, Lippincott Williams & Wilkins China; **2014**:56-65.
57. **Loschiavo J.** Fast Fact for the School Nurse. Second Ed. Springer Publishing Company. Newyork; **2015**:11.
58. **Herrman, JW.** Fast Facts on Adolescent Health for Nursing and Health Professionals : A Care Guide in A Nutshell. Springer Publishing Company, New York; **2014**:31,32,154.
59. **Lemeshow S, Hosmer D, Klar J, Lwanga.** Adenquacy of Sample Size in Health Investigations. John Wiley and Sons Ltd. England; **1990**.
60. Türkiye İstatistik Kurumu.(2014). Toplumsal Yapı ve Cinsiyet İstatistikleri. Şiddet ve Güvenlik. Yaş gruplarına göre fiziksel veya cinsel şiddet yaygınlığı. Erişim tarihi:3.05.2019 http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1068
61. **Acar Erdol T, Gözütok FD.** Ortaöğretim Öğrencileri İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Öğretim Programı İhtiyaç Analizi: Bir Anadolu Lisesi Örneği. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, **2017**;42 (190):39-65.
62. **Aylaz R, Güneş G, Uzun Ö, Ünal S.** Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, **2014**; 23(5):183-189.
63. Bellici N, Sardoğan M, Yılmaz M. (2015). Lise Öğrencilerinde Okula Bağlanma ve Şiddet Eğilimi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet ve Sınıf Değişkenlerine Göre İncelenmesi. http://www.academia.edu/10572946/Lise_Öğrencilerinde_Okula_Bağlanma_ve_Şiddet_Eğilimi_Arasındaki_İlişkinin_Cinsiyet_ve_Sınıf_Değişkenlerine_Göre_İncelenmesi (14.12.2018)
64. **Coşkun S, Bebiş H.** Şiddetin Okul Sağlığına Etkisi ve Hemşirelik. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, **2014**;3(1):15-23.
65. **Baykal T.** Ailede kadına yönelik fiziksel şiddet, bu şiddete yönelik tutumlar ve kadının şiddet yaşantısı. Yüksek lisans tezi, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İzmir, **2008**.
66. **Esin NM.** Veri Toplama Yöntem ve Araçları & Veri Toplama Araçlarının Güvenirlilik ve Geçerliliği. Erdoğan S. İ Nahcivan N. , Esin N. M. Hemşirelikte Araştırma; Süreç, Uygulama ve Kritik. 3. Baskı, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri, **2017**;193-232.

67. **Lawshe CH.** A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, **1975**;28: 563–575.
68. **Kline RB.** Exploratory and Confirmatory Factor Analysis, Y. Petscher ve C. Schatsschneider, (Ed.), Applied Quantitative Analysis in the Social Sciences. New York: Routledge, **2013**:171-207.
69. **Kantoğlu A.** Bir Grup Ergenin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Sosyodemografik Özelliklere Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2017**:76.
70. **Uysal A, Temel Bayık A.** Şiddet Karşıtı Eğitim Programının Öğrencilerin Çatışma Çözüm, Şiddet Eğilimi ve Şiddet Davranışlarına Yansımaları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, **2009**;12(1): 20-30.
71. **Yakut S.** Lise Öğrencilerinde Dindarlık-Şiddet Eğilimi İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Isparta, **2012**:180.
72. **Özpuat F.** Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, **2017**;2(2):151-161
73. **Kul Uçtu A, Karahan N.** Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, **2016**; 5(8):2882-2905.
74. **Tuncer Uçar H.** Ortaöğretim Öğrencilerinde Şiddet Eğilimi: Samsun Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Samsun, **2016**:71.
75. **Akman S.** Lise Öğrencilerinin Şiddete Yönelik Tutumları İle Okula Bağlılık Duygusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2013**
76. **Teyfur M.** Basında Yer Alan Okullarda Şiddet İle İlgili Olayların Değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, **2014**;13(4): 1316
77. **Kodan Çetinkaya SK.** Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, **2013**;1(2):21-43.
78. **Gençoğlu C, Kumcağız H, Ersanlı K.** Ergenlerin Şiddet Eğilimine Etki Eden Ailevi Faktörler. *Electronic Turkish Studies*, **2014**;9(2):639-652.
79. **Sağlam A.** Ortaokul Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri İle Okula Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Yüksek Lisans tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İzmir, **2016**:77-79.
80. **Sarıbıyık M.** Malatya Merkez Sağlık Ocaklarında Çalışan Hekim, Hemşire ve Ebelerin Şiddet Deneyimleri ve Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutum ve Davranış Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Malatya, **2012**.
81. **Göktaş E.** Özel ve Devlet Liselerinde Şiddet Eğilim Nedenleri ve Şiddet Etkenlerinin Karşılaştırılması: Üsküdar Örneği. Yüksek Lisans Tezi. *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, **2010**.
82. **Pesen A, Kara İ, Kale M, Abbak BS.** Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Çatışma ve Şiddete İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, **2016**;6(11):325-340.
83. **Haskan Ö, Yıldırım İ.** Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, **2012**;37(163):165-178.
84. **Budak H, Küçükşen K.** Türkiye'nin Sosyal Transformasyon Sürecinde Y Kuşağının Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, **2018**;17(66):561-576. ISSN:1304-0278.
85. **Esen E, Soylu Y, Siyez DM, Demirgürz G.** Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, **2017**;8(1):46-63. DOI: 10.19160/5000197327.

86. **Ünal F, Tarhan S, Çürükvelioğlu Köksal E.** Toplumsal Cinsiyet Algısını Yordamada Cinsiyet, Sınıf, Bölüm ve Toplumsal Cinsiyet Oluşumunun Rolü. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **2017**; 6(1):227-236.
87. Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). Okulların toplumsal cinsiyete duyarlılık açısından değerlendirilmesi. http://etcep.meb.gov.tr/application/assets/admin/uploads/userfiles/files/aras_tirma_raporu.pdf
88. Rowley SJ, Kurtz-Costes B, Mistry R, Feagans L. (2007). "Social Status as a Predictor of Race and Gender Stereotypes in Late Childhood and Early Adolescence". <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00376.x7>
89. **Altuntaş O, Altınova HH.** Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish*, **2015**;10(6). ISSN: 1308-2140.
90. **Eken H.** Toplumsal Cinsiyet Olgusu Temelinde Mesleğe İlişkin Rol İle Aile İçi Rol Etkileşimi: Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki Kadın Subaylar. Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, **2005**.
91. **Arslan S.** Boşanmanın Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkisinin Okul Sosyal Hizmeti Bakış Açısıyla İncelenmesi: Sincan İlçesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, **2018**:22.
92. **Bayer A.** Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, **2013**;4(8):100-129.
93. **Cotter D, Hermsen JM, Vanneman R.** The End of The Gender Revolution? Gender Role Attitudes From 1977 To 2008. *American Journal of Sociology*, **2011**;117(1):259-289.
94. **Bulanda RE.** Paternal involvement with children: The influence of gender ideologies. *Journal of Marriage and Family*, **2004**;66:40-45. doi:10.1111/j.0022-2455.2004.00003.x
95. **Düşmez İ.** Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, **2016**;47:489-509. doi:10.9761/JASSS3470
96. **Öcal Yüceol SE.** Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, **2016**.
97. **Gomez MA.** Testing The Cycle of Violence Hypothesis: Child Abuse and Adolescent Dating Violence As Predictors of Intimate Partner Violence in Young Adulthood. *Youth & Society*. **2011**;43:171-192
98. **İbiloğlu AO.** Aile İçi Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, **2012**; 4(2):204-222.
99. **Anselmi DL, Law AL.** Gender Identity Development, ANSELM, D. L./LAW, A. L. (eds.), Questions of Gender: Perspektif and Paradoxes (A Division of The McGraw-Hill Companies), **1998**:247-261.
100. International Council of Nurses. "Nurses, Always There for You: United Against Violence" Anti- Violence Tool Kit Report, **2001**.
101. **Ayan S.** Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet. Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, **2010**:93.
102. Subaşı N, Akın A. Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın (Ed. Akın A), **2003**:231-249.
103. **Cangöz İ.** İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Farkındalığı ve Cinsiyetçi Şiddetle İlgili Görüşleri. *İletişim*, **2013**;19:41-64.
104. **Mthembu JC.** Negotiating Masculinities : Studying Risk Behaviours Associated with Performances of 'Coloured' Masculinities. Doktora tezi, *University of Cape Town, Cape Town*, **2015**.
105. **Bahçecik N, Kavaklı A.** Çocuk İstismarı ve İhmalı. Hemşirelik Bülteni, **1993**;7:23-31

106. **Kozcu Ş.** Çocuk İstismarı ve İhmali. *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Seminer Dergisi*, **1988/1989**;6:63-73.
107. **Cebecioğlu G, Altıparmak İB.** Dijital Şiddet: Sosyal Paylaşım Ağları Üzerine Bir Araştırma. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, **2017**; 7(2): 423-431.
108. **Yılmaz S.** Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayata Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İmgelem*, **2018**;2:55-76 issn:2608-4446.

8.EKLER

Ek.1.Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı;

Birazdan cevaplayacağınız anket, ‘Ergenlerin Şiddet Eğilimleri İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ araştırmasında kullanılması için İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu tarafından hazırlanmıştır. Bu araştırmaya katılmak tamamen isteğinize bağlıdır ve bu araştırmaya katılmayanlar hakkında cezai bir işlem uygulanmayacak ve olumsuz tutum - davranış sergilenmeyecektir. Verdiğiniz bilgiler gizlilikle korunacak ve kişisel bilgileriniz yer almadan bilimsel olarak kullanılacaktır. Ankette bulunan soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her sorunun yanıtı kişiden kişiye değişebilmektedir. Vereceğiniz cevaplar size ait olmalıdır. Ankete verdiğiniz samimi cevaplarınız için teşekkür ederiz...

TEŞEKKÜR EDERİZ.

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi Hilal BÜYÜKTOPAÇ
E-mail: hilalbuyuktopac@gmail.com
Telefon: 05543000065

S1.Yaşınız: .....
S2.Cinsiyet 1.Kadın 2. Erkek
S3.Eğitim almakta olduğunuz liseyi lütfen yazınız .....
S4.Yaşadığınız yeri belirtiniz. 1.İl 2. İlçe 3.Köy
S5. Aile tipinizi tanımlayınız. 1.Çekirdek aile (anne, baba ve çocuk) 2.Geniş aile (anne, baba, çocuk, aile büyükleri, yakın akrabalar) 3. Parçalanmış aile (anne, baba ayrılmış, çocuk ebeveynlerden biri ile yaşıyor)
S6.Annenizin eğitim düzeyi nedir? 1.Okur-yazar değil 2. Okur-yazar 3.İlkokul mezunu 4.Ortaokul Mezunu 5.Lise Mezunu 6.Üniversite ve üzeri
S7.Babanızın eğitim düzeyi nedir? 1.Okur-yazar değil 2. Okur-yazar 3.İlkokul mezunu 4.Ortaokul Mezunu 5.Lise Mezunu 6.Üniversite ve üzeri
S8.Ailenizin yaklaşık olarak bir aylık geliri nedir? 1.1.000 TL ve altı 2.1.000-2.500 TL 3.2.500-4.000 TL 4.4.000 TL ve üzeri
S9. Size göre şiddet nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz) 1.Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme 2.Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme 3.Taciz, tecavüz, zorla evlendirme 4.Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı 5.Diğer (Lütfen açıklayınız).....
S10.Şiddete maruz kaldınız mı? 1.Evet 2.Hayır
S11.Maruz kaldığınız şiddet türü hangisiydi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz) 1.Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme 2.Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme 3.Taciz, tecavüz, zorla evlendirme 4.Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı 5.Diğer (Lütfen açıklayınız).....

Ek 1. (Devam) Kişisel Bilgi Formu

S12.Şiddete şahit olduğunuz mu? 1.Evet 2.Hayır
S13.Şahit olduğunuz şiddet türü hangisiydi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz) 1.Aşağılama, dalga geçme, yok sayma, tehdit etme, üzerine yürüme 2.Vurma, yaralama, tekme atma, saçını çekme 3.Taciz, tecavüz, zorla evlendirme 4.Zorla çalıştırma, çalışmaktan alıkoyma, kişisel malın izinsiz kullanımı 5.Diğer (Lütfen açıklayınız).....
S14.Siz birine şiddet uyguladınız mı? 1.Evet 2.Hayır

Ek.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekteki cümleler, sizlerin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse ..... **“Kesinlikle Katılmıyorum”**

uygun değilse ..... **“Katılmıyorum”**

karar veremiyor iseniz..... **“Kararsızım”**

uygunsa ..... **“Katılıyorum”**

tamamen uygunsa ..... **“Tamamen Katılıyorum”**

Cümlelerin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve **lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.**

Örnek:

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Ek.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3. Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					

Ek.2. (Devam) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

7. Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir .					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					

Ek.2. (Devam) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

Katılımınız için teşekkürler.

Ek.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçekteki cümleler, sizlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse ..... “Kesinlikle Katılmıyorum”

uygun değilse ..... “Katılmıyorum”

karar veremiyor iseniz..... “Kararsızım”

uygunsa ..... “Katılıyorum”

tamamen uygunsa ..... “Tamamen Katılıyorum”

Cümlenin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (X) koyarak işaretleyiniz. Bir cümleyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz ve lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Örnek:

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.				X	

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
2. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
3. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					
4. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
5. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
6. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					

Ek.3. (Devam) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

7. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
8. Evin reisi erkektir.					
9. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					
10. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
11. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					

Ek.4. Şiddet Eğilimi Ölçeği

Sevgili Öğrenciler;

Bu ölçekteki cümleler, sizlerin ‘şiddet eğilimlerinizi’ belirlemek için hazırlanmıştır. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma amacıyla kullanılacak olup, cümlelere verilen cevapların doğru ya da yanlış cevapları bulunmamaktadır. Bu nedenle her cümleyi dikkatlice okuyup, samimi cevaplar vermeniz araştırma için önem arz etmektedir.

Aşağıdaki cümleler sizin düşünceniz ile;

Hiç uyuşmuyorsa ..... “**Hiç Uygun Değil**”

Biraz uyuşuyorsa ..... “**Biraz Uygun**”

Uyuşuyorsa ..... “**Uygun**”

Çok uyuşuyorsa ..... “**Çok Uygun**”

seçeneklerini işaretleyiniz.

Tutum İfadeleri	Hiç Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Çok Uygun
1. Hoşuma gitmeyen bir olay karşısında hemen sinirlenirim.				
2. Doğru olduğuna inandığım konularda eleştirilmek beni sinirlendirir.				
3. Rahatsız olduğum durumlar karşısında sinirlendiğimde kendimi kontrol edemiyorum.				
4. Duygusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğimde fiziksel olarak karşılık verme isteği duyarım.				
5. Sinirli olduğumda bir şeyleri kırma isteği duyarım.				
6. Arkadaşlarım, annem, babam vb. insanlarla çok sık tartışmaya girerim.				
7. Hak etmiş olanlara layık oldukları ceza verilmelidir.				
8. Eğer beğenmediğim bir şey olursa en yakınım ile bile tartışırım.				
9. Bence hayvanların av maksadı ile vurulmasında bir sakınca yoktur.				

Ek.4. (Devam) Şiddet Eğilimi Ölçeği

Tutum İfadeleri	Hiç Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Çok Uygun
10. Diğerlerinin saldırılarına karşı güçlü bir arkadaş grubu mutlaka olmalıdır.				
11. Eğer saldırıya uğramışsam aradan geçen zamana bakmaksızın aynı şekilde karşılık veririm.				
12. İnsan çevreden gelecek tehditlere daima hazır olmalıdır.				
13. Bu dünyada en önemli şey diğerlerinden güçlü olmaktır.				
14. Sık sık kavga ederim.				
15. Bazı insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanırım.				
16. Bazı hallerde insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanırım.				
17. Kavgaları seyretmek beni rahatsız etmez.				
18. İnsanların benden korkması hoşuma gider.				
19. Bazen başkalarına zarar verme isteği duyarım.				
20. Sokakta başıboş dolaşan hayvanlar ortadan kaldırılmalıdır.				

Ek.5. Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Bu araştırmanın amacı Bolu’da bulunan Anadolu liselerinde eğitim almakta olan öğrencilerin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu araştırma yüksek lisans Öğrencisi Hilal BÜYÜKTOPAÇ tarafından yürütülecektir.

Biyolojik farklılıklar bireylerin kadın ve erkek olarak ayrılmasına neden olmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı ise biyolojik farklılıkların yanı sıra toplumların kadın ve erkeklere yükledikleri sorumlulukları ele almaktadır. Maalesef toplumsal cinsiyet kavramı bir çok dünya ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de kadınlara ‘ev içinde-özel alanda-’ sorumluluklar yüklerken sosyal yaşamdan ve ekonomik gelir elde edeceği iş hayatından alıkoymaktadır. Kadınlar için ‘ev işleri, çocuk bakımı sağlama’ gibi roller ön plana çıkarken erkekler için bu durum ‘evin geçimini sağlama –gelir elde etme-, aileyi koruma’ gibi rollerle ön plana çıkmaktadır. Bu durum kadınları ekonomik anlamda güçsüzleştirirken, erkeği de işinde yetersiz olabileceği-ailenin bakımını sağlayamayacağı- konusunda çıkmaza sokarak her iki cinsiyet için de stres, öfke, şiddet eğilimi gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bu olumsuz sonuçlar önce bireyleri daha sonra aileyi ve en sonunda toplumu olumsuz etkilemektedir. Bu durumdan kurtulabilmek için temel ve ilk adım olan ‘toplumsal cinsiyet’ konusunda farkındalığın sağlanmasıdır. Bu araştırma, Bolu’da yer alan anadolu liselerinde eğitim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının nasıl olduğu, toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yapılacaktır.

Velisi olduğunuz öğrencinin katılacağı araştırmada, Bolu ili, Merkez ilçesine bağlı olan Anadolu liselerinde eğitim görmekte olan 839 Öğrenci yer alacaktır. Araştırmaya katılım katılımcıların isteklerine ve sizin onayınıza bağlıdır. Katılımcılara bu araştırmaya katıldıkları için ücret ödenmeyecek ve herhangi bir ücret talep edilmeyecektir. Katılımcılar, araştırmaya katılmakta ya da araştırmaya katıldıktan sonra araştırmanın herhangi bir aşamasında onaydan geri çekilmekte tamamen özgürdür. Araştırmadan geri çekilme durumunda herhangi bir cezai işlem ya da yaptırım uygulanmayacaktır. Velisi olduğunuz öğrencinin anketlere verdiği yanıtlar ve verdiği bilgiler sadece bilimsel amaçla kullanılabilir. Araştırmanın yayınlanması durumunda dahi kişisel bilgiler yayınlanmayacaktır. Yalnızca araştırmanın izleyicileri, yoklama yapanlar, etik kurullar ve resmi makamlar gerektiğinde bilgilere ulaşabilir.

Bu araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır. Araştırmaya katılımına ya da araştırmanın yürütülmesine dair herhangi bir şikayetinizin olduğu durumda Sosyal Psikoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Tel: 03742541310) bildirebilirsiniz. Şikayetiniz gizlilikle ve titizlikle değerlendirilip araştırılacak ve sonucu tarafınıza bildirilecektir.

Velisi olduğunuz öğrencinin araştırmaya katılmasına izin verdiğiniz için içtenlikle teşekkür ederim.

BAİBÜ Bolu Sağlık Yüksekokulu

Yük. Lis. Öğrencisi Hilal BÜYÜKTOPAÇ

Ek.5. (Devam) Veli Onam Formu

Araştırmanın Adı: Ergenlerde Şiddet Eğilimiyle Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Sorular	Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?	☐	☐
Araştırma size sözlü/yazılı olarak anlatıldı mı?	☐	☐
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?	☐	☐
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?	☐	☐
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?	☐	☐
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?	☐	☐
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?	☐	☐
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız....</i>		

Ebeveyn İmza:

Ebeveyn Adı/soyadı ya rumuz:

Tarih:

Ek.6.Öğrenci Onam Formu

ONAM FORMU (Katılımcı Nüshası)

13. Araştırmanın Adı: Ergenlerde Şiddet Eğilimiyle Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Sorular	Evet	Hayır
Bilgilendirme Formunu okudunuz mu?	☐	☐
Araştırma size sözlü olarak anlatıldı mı?	☐	☐
Size araştırmayla ilgili soru sorma, tartışma fırsatı tanındı mı?	☐	☐
Sorduğunuz tüm sorulara tatmin edici yanıtlar alabildiniz mi?	☐	☐
Araştırma hakkında yeterli bilgi aldınız mı?	☐	☐
Herhangi bir zamanda herhangi bir nedenle ya da neden göstermeksizin araştırmadan çekilme hakkına sahip olduğunuzu anladınız mı?	☐	☐
Araştırma sonuçlarının uygun bir yolla yayınlanacağına katılıyor musunuz?	☐	☐
Yukarıdaki soruların yanıtları size kim tarafından açıklandı? <i>Lütfen ismini yazınız....</i>		

Katılımcı İmza:

Katılımcı Adı / Soyadı ya da rumuz:

Tarih:

Ek.7. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği İzni

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği X

Simge DEMIREL
simge@hacettepe.edu.tr
[Ayrıntıları göster](#)

Hilal Büyüktopaç <hilalbuyuktopac@gmail.com>
Alıcı: simge

Merhabalar hocam, ben Abant İzzet Baysal Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği yüksek lisans öğrencisi Hilal Büyüktopaç. Bu yıl başlayacağım, şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rollerini tutumları üzerine odaklanacak olan tezimde 2008 yılında geliştirip 2011 yılında Fusun Terzioğlu hocamız ile geliştirdiğimiz Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğimizi kullanabilir miyim?
Saygılarımla.

Simge DEMIREL
Alıcı: bana

merhaba
Ölçeğe ilişkin bilgiler ekte. İyi çalışmalar
Doç.Dr.Simge Zeyneloğlu

3 Ek

 201140SIMGE ZE...
 W TOPLUMSAL CİN...
 W Ölçek değerlendi...

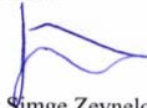

Ek.8. Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeğinin Lise Öğrencilerinde Geçerlilik ve Güvenirlik Yapılabilmesi izni

28.07.2017

Sayın Hilal Büyüktopaç,

“Ergenlerde Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin incelenmesi” isimli tezinizde kullanmak üzere, geliştirmiş olduğum “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği”ni kullanarak lise öğrencilerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapmanız uygundur. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Doç. Dr. Simge Zeyneloğlu

Ek.9. Şiddet Eğilimi Ölçeği İzni

Şiddet Eğilim Ölçeği Gelen Kutusu x

 Hilal Büyüktopaç <hilalbuyuktopac@gmail.com>
Alıcı: bbayat

Merhabalar hocam, ben Abant İzzet Baysal Üniversitesi Halk Sağlığı Hemşireliği yüksek lisans öğrencisi Hilal Büyüktopaç. Bu yıl başlayacağım, şiddet eğilimi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumları üzerine odaklanacak olan tezimde 1995 yılında Gök ve Türkçapar hocalarımız ile geliştirmiş olduğunuz ve 1998 yılında yeniden desenleyip geçerliliğini sağlamış olduğunuz Şiddet Eğilim Ölçeğini kullanabilir miyim?

Saygılarımla.

 BULENT BAYAT <bbayat@gazi.edu.tr>
Alıcı: bana

Adı geçen ölçeği tüm bilimsel çalışmalarınızda kullanabilirsiniz Hilal hanım.
----- Orjinal Mesaj -----
Kimden: Hilal Büyüktopaç <mailto:hilalbuyuktopac@gmail.com>>
Kime: bbayat@gazi.edu.tr
Gönderilenler: Mon, 10 Jul 2017 14:23:53 +0300 (FET)
Konu: Şiddet Eğilim Ölçeği

Ek.10. Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurul İzni

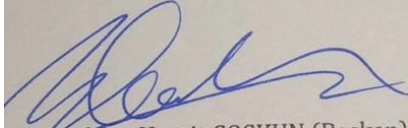

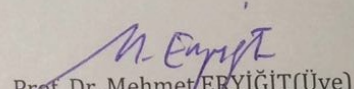
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

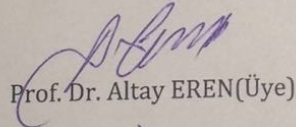
Hilal BÜYÜKTOPAÇ
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik ABD

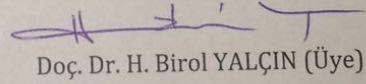
Sayın Hilal BÜYÜKTOPAÇ,

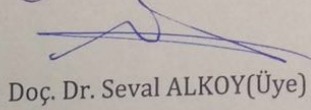
“Ergenlerde Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna 27.09.2017 tarihli yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2017/237) kurulumuzun 18.10.2017 tarihli ve 2017/08 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.

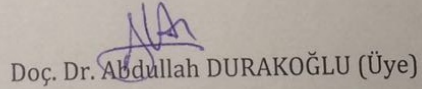

Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)

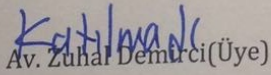

Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)

Prof. Dr. Altay EREN (Üye)

Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)

Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)

Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Av. Zuhar Demirci (Üye)

Ek.11.Bolu İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzni

A.İ.B.Ü - Gelen Evrak No: 20/03/2018-E.9049
Evrak Tarih ve Sayısı: 21/03/2018-E.20339

T.C.
BOLU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39307281-605.01-E.5753681
Konu : Anket Uygulama İzni
(Hilal BÜYÜKTOPAÇ)

20.03.2018

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğünün (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
09.03.2018 tarihli ve 79594239-302.14.03-E.3204 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamının 16.03.2018 tarih ve 39307281-605.01-E.5584523 sayılı oluru.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Hilal BÜYÜKTOPAÇ' ın "Ergenlerde Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması kapsamında anket uygulama talebinin uygun görüldüğüne dair ilgi (b) olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yusuf CENGİZ
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek: Olur (1 sayfa)

Dağıtım:

- Abant İzzet Baysal Üniversitesi Rektörlüğüne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
- Bolu Atatürk Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- Bolu Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- Emine Mehmet Baysal Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- İzzet Baysal Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- Mustafa Çizmecioğlu Anadolu Lisesi Müdürlüğüne
- Canip Baysal Anadolu Lisesi Müdürlüğüne

20 Mart 2018

Murat AYDIN
Bolu M.E.M. Destek Hizmetleri

Adres: Aktaş Mah. Şehit Güven Keşkin Cad. No:8/A Merkez/BOLU
Elektronik Ağ: www.boluzmeb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme14@meh.gov.tr

Bilgi için: A. ZORLU - Bil. İşlet.
Tel: 0 (374) 280 14 42
Faks: 0 (374) 280 14 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorga.meb.gov.tr> adresinden 6ebc-2cf6-32b6-85e6-c47f kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

9.ÖZGEÇMİŞ

Hilal BÜYÜKTOPAÇ 25.10.1994 yılında Bolu'da doğmuştur. İlköğretimini İstanbul'da, Ortaöğretimini Bolu'da tamamlamıştır. Hemşirelik bölümünü, 2012 yılında Ahi Evran Üniversitesi'nde kazanmıştır. Farabi değişim programıyla 2014 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ne gelerek staj ve öğrenim görmüştür. Erasmus değişim programıyla 2015 yılında, Litvanya'ya 6 aylık süre ile giderek Utenos Kolegija'da staj ve öğrenim görmüştür. Ahi Evran Üniversitesi'nden 2016 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisansa başlamıştır. Erasmus değişim programıyla 2017 yılında, İtalya'ya 8 aylık süre ile gitmiştir. İtalya'da bulunan Perugia Üniversitesi'nde Kadın Hastalıkları ve Doğum ünitesinde staj yapmıştır. Hemşire olarak 2018 yılında göreve başladığı Bolu Şehit Ziya Sarpkaya Göynük İlçe Devlet Hastanesi'nde görevine devam etmektedir.

10. Orijinallik Raporu

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA / YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI
ORJİNALLİK RAPORU

18/12/2019

BAİBÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Öğrencinin Adı Soyadı: Hilal Büyüktopaç

Numarası: 19309610414

Anabilim Dalı: Hemşirelik

Lisansüstü Eğitim
Düzeyi: Yüksek Lisans
Doktora

Tez Başlığı: Ergenlerin Şiddet Eğilimleri ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı yazılı olan tez çalışmasının kapak sayfası, giriş, ana bölümler ve sonuç bölümlerinden oluşan 40 sayfalık kısmına ilişkin 18.12.2019 tarihinde tarafımdan/tez danışmanımca *Turnitin* intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı "alıntılar hariç" yapıldığında %15 "alıntılar dahil" yapıldığında ise %16 olarak tespit edilmiştir.

Uygulanan Filtrelemeler:

- 1- Kaynakça Hariç.
- 2- Alıntılar Hariç / Dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

"BAİBÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması Ve Kullanılması Uygulama Esasları" nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği durumda her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bilgilerinize arz ederim.

Öğrencinin Ad Soyad ve İmza

Hilal Büyüktopaç

EK: 1 adet tezin tam başlığını öğrencinin ad soyad bilgisini ve tezin toplam sayfa sayısını gösterecek şekilde raporlama işlemi bittikten sonra alınmış ekran görüntüsü eklenecektir.

TEZ DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR
18/12/2019

(Dr. Öğr. Üyesi Makbule Tokur Kesgin)

